

1857

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY I MIASTA BARANÓW SANDOMIERSKI**

Spis treści

1. Wprowadzenie	6. Możliwości gminy w zakresie finansowania zadań w zakresie ochrony środowiska
2. Struktura dokumentu	7. Cele środowiskowe gminy i ich zgodność z polityką ekologiczną województwa i powiatu
3. Metody opracowania programu	7.1. Polityka ekologiczna województwa i powiatu
4. Charakterystyka Gminy i Miasta Baranów Sandomierski	7.2. Cele ekologiczne Gminy i Miasta Baranów Sandomierski
4.1 Położenie geograficzne	7.2.1. Ochrona i poprawa jakości środowiska
4.2 Ukształtowanie i geomorfologia terenu	7.2.2. Racjonalne użytkowanie zasobów środowiska
4.3 Budowa geologiczna	7.2.3. Edukacja ekologiczna
4.4 Wody powierzchniowe i podziemne	7.2.4. Współpraca z sąsiednimi powiatami
4.5 Warunki glebowe	8. Instrumenty i narzędzia realizacji programu
4.6 Warunki klimatyczne	8.1. Instrumenty administracyjno-prawne
4.7 Lasy	8.2. Instrumenty ekonomiczno-rynkowe
4.8. Surowce mineralne	8.3. Instrumenty finansowe
5. Stan poszczególnych elementów środowiska na terenie gminy	8.4. Instrumenty edukacyjno-informacyjne
5.1 Powietrze i hałas	8.5. Kontrola programu
5.2. Wody powierzchniowe	8.6. Monitoring środowiska
5.3. Wody podziemne	8.7. Monitoring wdrażania i realizacji programu
5.4. Gleby i powierzchnia ziemi	8.8. Monitoring skutków realizacji programu
5.5. Lasy	9. Struktura zarządzania programem
5.6. Uwarunkowania demograficzne	9.1. Procedura weryfikacji programu
5.7. Środowisko gospodarcze	10. Źródła finansowania programu
5.8. Infrastruktura	10.1. Założenia szacunku kosztów realizacji programu
5.8.1. Zaopatrzenie w ciepło	10.2. programu
5.8.2. Zaopatrzenie w gaz	10.3. Terminy, koszty i źródła finansowania programu ochrony środowiska dla Gminy Baranów Sandomierski
5.8.3. Zaopatrzenie w wodę	11. Wnioski z analizy oddziaływania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Baranów Sandomierski na środowisko
5.8.4. Sieć kanalizacyjna	12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym
5.9. Poważne awarie i klęski żywiołowe	Tabela nr 13. Wykaz zadań i działań ekologicznych na terenie gminy (w układzie zaproponowanym w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska)
5.9.1. Poważne awarie	Tabela Nr 14. Zamierzenia inwestycyjne w zakresie kształtowania stosunków wodnych na terenie gminy Baranów Sandomierski
5.9.2. Awarie w zakładach przemysłowych	Tabela Nr 15. Mierniki realizacji celów strategicznych
5.9.3. Zagrożenie powodziowe	13. Spis tabel
5.9.4. Pożary	
5.10. Kierunki rozwoju gminy z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.	

1. Wprowadzenie

Podstawą prawną programu jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001, Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami), oraz ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. 2001, Nr 62, poz. 628 z późniejszymi zmianami).

Ustawa Prawo ochrony środowiska zobowiązuje władze gminne do sporządzenia programów ochrony środowiska uwzględniając cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań ekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe". Ustawa o odpadach przewiduje, że gminny plan gospodarki odpadami określa w szczególności: rodzaj, ilość i źródło pochodzenia odpadów, rozmieszczenie instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów wraz z wykazem podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie, działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami, proponowany system gospodarki odpadami oraz rodzaj i harmonogram przedsięwzięć wraz ze źródłami środków finansowych i harmonogramem ich uruchamiania. Za sporządzenie programu ochrony środowiska i planu gospodarki odpadami odpowiada wójt gminy, a z ich wykonania będzie co dwa lata rozliczany przez radę gminy. W świetle ustawy o odpadach, plan gospodarki odpadami powinien być jedną z części programu ochrony środowiska.

2. Struktura dokumentu

- **Część 1** Zawiera ogólną charakterystykę Gminy i Miasta Baranów Sandomierski wraz z diagnozą aktualnego stanu jej środowiska. W rozdziale tym określone zostały przyczyny i kierunki przekształceń środowiska gminy, a także wskazano kluczowe problemy środowiskowe gminy. Określono także dotychczasowe wydatki na ochronę środowiska wraz z oceną możliwości finansowych gminy w tej sferze, na dalsze lata.
- **Część 2** Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 ustawy prawo ochrony środowiska (z uwzględnieniem art. 14) zawiera cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, kierunki działań i szczegółowe zadania w dziedzinie ochrony środowiska (z wyłączeniem gospodarki odpadami) wraz z określeniem ram czasowych, form finansowania i działań organizacyjno-prawnych. Cele i kierunki odniesiono do szczegółowych zapisów w dokumentach określających politykę ekologiczną w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej. Szczegółowe zadania zostały podzielone na własne oraz koordynowane z udziałem gminy. Zadania zostały pogrupowane zgodnie ze strukturą celów i priorytetów. Ponadto, w oddzielnym zestawieniu zamieszczono planowane wydatki na infrastrukturę związaną z ochroną środowiska.
- **Część 3** Zawiera harmonogram działań w dziedzinie ochrony środowiska wraz z podaniem kosztów w rozbiciu na lata w perspektywie krótkoterminowej, oraz z podaniem całokształtu zadań w perspektywie wieloletniej.
- **Część 4** Zawiera propozycję kryteriów, zakresu i wskaźników służących monitorowaniu wdrażania programu ochrony środowiska Gminy i Miasta Baranów Sandomierski.

3. Metody opracowania programu

Całość opracowania została wykonana w bieżącej konsultacji z wyznaczonymi przedstawicielami Urzędu Gminy i Miasta. Metoda konstruowania Programu oparta jest o następujące elementy:

- Ustalenie szczegółów zakresu i formy opracowania w oparciu o dyskusje z przedstawicielami samorządu gminy
- Przegląd i ocena wszystkich dostępnych danych o stanie środowiska gminy
- Sprecyzowanie potrzeb i możliwości gminy w zakresie ochrony środowiska w oparciu o analizę dokumentów składających się na program rozwoju województwa podkarpackiego, powiatu Tarnobrzkiego i Gminy i Miasta Baranów Sandomierski
- Dopasowanie struktury opracowania do zaleceń sformułowanych w odpowiednich dokumentach rządowych
- Opracowanie celów oraz zadań krótkoterminowych i długoterminowych a także szczegółowych przedsięwzięć
- Określenie metod weryfikacji celów i monitorowania wdrażania programu/planu.

Zakres i forma opracowania, w tym wyznaczone cele, priorytety i zadania zawarte w programie ochrony środowiska są zgodne z takimi dokumentami rządowymi jak:

- II Polityka ekologiczna państwa,
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010,
- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym,

W całym toku opracowywania programu i planu zwracano także uwagę na zgodność z następującymi dokumentami wojewódzkimi:

- Program ochrony środowiska województwa podkarpackiego do 2004 roku oraz cele długoterminowe do roku 2015,
- Strategia rozwoju województwa podkarpackiego,
- Strategia gospodarowania odpadami komunalnymi w województwie podkarpackim.

Najważniejszymi dokumentami wyznaczającymi kierunki rozwoju w skali powiatu i gminy, które wyznaczały zakres celów i priorytetów niniejszego programu i planu, jest;

- Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Baranów Sandomierski,
- Lokalny Plan Rozwoju Gminy Baranów Sandomierski 2004 – 2013,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta.

4. Charakterystyka Gminy i Miasta Baranów Sandomierski

4.1 Położenie geograficzne

Gmina Baranów Sandomierski w obecnym kształcie została utworzona 1 stycznia 1973 roku. W latach 1975-1998 miasto i gmina wchodziły w skład województwa tarnobrzeskiego. Po reformie administracyjnej kraju przeprowadzonej w 1999 r. Baranów Sandomierski wszedł w skład województwa podkarpackiego. Miasto i gmina Baranów Sandomierski graniczy z gminami: Tarnobrzeg (miasto), Nowa Dęba, Padew Narodowa, Cmolasa, a poprzez Wisłę z Osiekiem i Łoniowem. Powierzchnia gminy wynosi 125 km², co stanowi 2% powierzchni województwa. W skład gminy wchodzi miasto Baranów Sandomierski, oraz sołectwa: Dąbrowica, Durdy, Dymitrów Mały, Dymitrów Duży, Knapy, Siedleszczany, Skopanie Wieś, Skopanie Osiedle, Ślęzaki, Suchorzów, Wola Baranowska i Kaczaki. Gminę zamieszkuje obecnie ok. 12 500 mieszkańców, a gęstość zaludnienia wynosi 102 osoby/km².

4.2 Ukształtowanie i geomorfologia terenu

Rzeźba terenu gminy jest stosunkowo mało zróżnicowana. Zgodnie z podziałem fizjograficznym wg J. Kondrackiego, gmina Baranów Sandomierski położona jest na Równinie Tarnobrzeskiej i Nizinie Nadwiślańskiej, wchodzących w skład Kotliny Sandomierskiej (wg podziały fizjograficznego J. Kondrackiego).

Nizina Nadwiślańska – obejmuje sterasowane dno doliny Wisły oraz wyloty jej dopływów. Terasy zalewowe sięgają wysokości 4-8m, starsze plejstocenyjskie terasy osiągają 15-20m powyżej dna doliny. Dno doliny osiągającej szerokość 5-15 km wypełniają osady rzeczne czwartorzędowe. Występują tu liczne starorzecza, wydmy oraz formy utworzone przez wody powodziowe. Jest to najniższy położony obszar w całym powiecie tarnobrzeskim – 143-145m n.p.m.

Równina Tarnobrzeska – teren płaski wznoszący się około 145-170m n.p.m. Spadki terenu wynoszą średnio 3-5%, lokalnie większe.

Równina Tarnobrzeska porożcinana jest płytkimi dolinami rzek: Babulówka, Trześniówka, Mokryszówka, Łęg, Dąbrowka, Żupawka i licznymi kanałami odwadniającymi. Oprócz dolin w obrębie Równiny występują starorzecza charakteryzujące się stałymi lub okresowymi podmokłościami. Tereny te w większości użytkowane są jako trwałe użytki zielone.

Urozmaiceniem monotonii rzeźby terenu są lokalnie występujące wydmy, Garb Tarnobrzeski biegnący równoległe do Wisły od Skopania przez Tarnobrzeg do Sobowa i wysoczyzna w północnej części terenu powiatu (gmina Gorzyce).

Najmłodszymi formami rzeźby zarówno w obrębie Równiny Tarnobrzeskiej są terasy holocenyjskie, przebiegające wzdłuż rzek. Terasy niższe o wysokości 1-3 m nad poziom wody w rzece i wyższe 0,5-1 m nad poziom terasy niższej.

Pewne znaczenie dla kształtowania morfologii terenu gminy miała gospodarcza działalność człowieka związana z eksploatacją złóż siarki w okolicach Tarnobrzega. W NS części gminy, powstała formy antropogeniczne – hałda nadkładu z leżącego nieopodal wyrobiska po wydobyciu siarki metodą odkrywkową. Obszar ten jest zrehabilitowany i przygotowany do funkcjonowania w nowych formach.

4.3 Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym Gmina i Miasto Baranów Sandomierski leży w północnej części Zapadliska Przedkarpackiego, które stanowi nieckę wypełnioną trzeciorzędowymi utworami wieku miocenyjskiego. Utwory trzeciorzędowe reprezentowane są głównie przez miocenyjskie ility krakowieckie o miąższości kilkuset metrów, a strop tych utworów zalega na głębokości od kilku do ponad dwudziestu metrów pod powierzchnią terenu. Na utworach trzeciorzędowych zalegają utwory czwartorzędowe, wśród których wyróżnia się:

- utwory plejstocenyjskie:
 - utwory wodno-lodowcowe, wykształcone w postaci glin, iłłów, żwirów, pospółek i piasków różnoziarnistych;
 - utwory rzeczne wykształcone w postaci glin o stosunkowo niewielkiej miąższości, a głębiej w postaci piasków różnoziarnistych;
- utwory holocenyjskie wykształcone jako:
 - utwory rzeczne i starorzeczy reprezentowane przez piaski drobne i pylaste, gliny, namuły organiczne, torfy;
 - utwory eoliczne reprezentowane przez drobnoziarniste piaski wydymowe.

4.4 Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Obszar Gminy i Miasta Baranów Sandomierski odwadniany jest przez rzekę Wisłę i należące do jej zlewni dolne odcinki prawobrzeżnych dopływów: Babulówka i Trześniówka.

Dopływy Wisły w mają charakter nizinny. Charakterystycznym zjawiskiem dolnych odcinków jest powolny przepływ, tendencja do rozlewisk w okresach stanów wysokich.

Rzeka Babulówka. Łączna długość rzeki wynosi ok. 33 km, a na terenie gminy około 9 km. Źródła rzeki zlokalizowane są na terenie powiatu mieleckiego w kompleksie leśnym porastającym Płaskowyż Kolbuszowski. Na całym odcinku przepływu przez teren gminy rzeka jest obwałowana. Rów Potok, lewobrzeżny dopływ Babulówki, jest odbiornikiem oczyszczonych ścieków z terenów Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Mielcu oraz nieoczyszczonych wód opadowych z układu drogowego miasta Mielca.

Rzeka Trześniówka. Źródła rzeki zlokalizowane są podobnie jak rzeki Babulówki, na terenie pow. mieleckiego w kompleksie leśnym porastającym Płaskowyż Kolbuszowski.

Na terenie powiatu przyjmuje kilka dopływów niższego rzędu. Prawie na całym odcinku przepływu przez gminę, jest obwałowana.

Uzupełnieniem sieci hydrograficznej jest lokalizacja na terenie gminy stawów rybnych w Krasiczynie, o powierzchni 46,96 ha w zlewni rz. Trześniówki w km. 4,000 rz. Smarkatej.

Wody podziemne

Wody podziemne na terenie gminy występują w dwóch poziomach wodonośnych: trzeciorzędowym i czwartorzędowym.

Występują w różnych warstwach podłoża trzeciorzędowego:

- w soczewkach piasków drobnych i pylastych w kompleksach ilów,
- w utworach serii chemicznej i warstwach baranowskich. Horyzont tej wody jest napięty, a warstwami wywołującymi ciśnienie hydrostatyczne są ility margliste budujące strop tej serii, posiadającej miąższość od ok. 110 – 200 m.,
- w skałach ilasto-marglistych i wapiennych, w spękaniach tych skał. Wody te charakteryzują się dużą zmiennością mineralizacji. Dla celów konsumpcyjnych wody te nie przedstawiają przydatności.

Czwartorzędowy poziom wodonośny jest zasadniczym poziomem użytkowym. Związany on jest z serią utworów piaszczysto-zwirowych. Zwierciadło wody tego poziomu ma przeważnie charakter swobodny.

Głębokość zalegania zwierciadła wody jest zróżnicowana i waha się w granicach 0,1 – ok. 9,5 mppt. Zróżnicowana jest również miąższość warstw wodonośnych, wahająca się od kilku do ok. 50 m.

Na terenie gminy można wyróżnić 3 strefy wodonośności:

- tereny przylegające do Wisły o potencjalnie najwyższej wodonośności, związanej z systemem pradoliny Wisły. Znaczej miąższości warstwy wodonośne zasilane są poprzez wody opadowe oraz infiltrację z rzeki Wisły;
- tereny Równiny Tamobrzeskiej o średniej zasobności. Mniejszej miąższości warstwy wodonośne (do kilkunastu metrów), zasilane są głównie poprzez wody opadowe;
- tereny wysoczyzn plejstoceńskich, zbudowanych z gruntów spoistych, są mało zasobne w wodę gruntową. Występują tutaj przeważnie sączenia śródglinowe, a w zalegających w stropie gruntach piaszczysto-zwirowych okresowe wody o zwierciadle swobodnym, ściśle uzależnione są od opadów atmosferycznych.

Uwzględniając zasięg występowania, wodonośność, zasobność i znaczenie dla gospodarki w kraju, wydzielono tu Główny Zbiornik Wód Podziemnych. Jest to zbiornik Nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów, największy na terenie województwa podkarpackiego, obejmujący swym zasięgiem niemal cały teren powiatu.

Zbiornik ten zasilany jest przez infiltracje opadów atmosferycznych, jest słabo chroniony przed zanieczyszczeniami z powierzchni ze względu na brak warstwy izolacyjnej, co decyduje o krótkim czasie migracji zanieczyszczeń.

Miąższość warstw wodonośnych GZWP Nr 425 jest zróżnicowana od kilku do ponad 50 m. Kolektorami wód są piaski i żwiry czwartorzędowe. Zbiornik posiada charakter porowy, charakteryzuje się wydajnością potencjalną studni w granicach 10 – 50 m³/h, lokalnie nawet w granicach 70 m³/h. W oparciu o zasoby GZWP zlokalizowane są ujęcia wód pitnych we wszystkich gminach powiatu.

Zasoby tego zbiornika są słabo chronione przed zanieczyszczeniami. Czas migracji pionowej zanieczyszczeń wynosi poniżej 5 lat, tym samym niemal cały obszar wymaga najwyższej ochrony.

4.5 Warunki glebowe

Na terenie Gminy i Miasta Baranów Sandomierski przeważają gleby rdzawe bielcowe. Gleby te zostały wytworzone głównie z piasków wydmych i eolicznych oraz z piasków rzecznych starych tarasów akumulacyjnych, w niektórych miejscach z piasków zwałowych i morenowych. Są to gleby ubogie o składzie mechanicznym piasku luźnego, miejscami słabo gliniastego. Posiadają bardzo małą zawartość części spławianych [0-5 %], które decydują o zdolnościach produkcyjnych gleb.

Obok gleb rdzawych bielcowych, znaczny udział mają gleby bielcowe właściwe, różniące się między sobą składem granulometrycznym, zawartością frakcji koloidalnej, a tym samym i żyznością. Gleby ubogie zbudowane są z piasku luźnego, miejscami słabo gliniastego, natomiast żyzniejsze mają w niższym poziomie utwór gliniasty. Ponadto spotykane są niewielkie obszary z glebami brunatno-rdzawymi, glejobielcowo murszastymi, gruntowo-glejowymi właściwymi i mineralno-murszastymi.

Do najlepszych gleb należą mady występujące w dolinie Wisły. W większości są to gleby średnie i ciężkie, bardzo często kwaśne o zróżnicowanej zasobności w fosfor i potas. Pod względem bonitacyjnym zaliczane są do klas II, III a, III b.

4.6 Warunki klimatyczne

Klimat na Podkarpaciu kształtuje się pod wpływem oddziaływania mas powietrza kontynentalnego, przy jednoczesnym modyfikującym oddziaływaniu Pogórza Karpackiego i Karpat.

Na obszarze tym wyróżnić można trzy obszary klimatyczne: nizinny region Kotliny Sandomierskiej (odpowiedni dla gminy Baranów Sandomierski), podgórski oraz górski. Klimat Kotliny Sandomierskiej charakteryzuje się upalnym latem, niezbyt ostrą zimą i stosunkowo niewielką liczbą opadów.

Przeciętne temperatury wynoszą w ciągu roku ok. +8°C na północy do +6°C na południu. Analogicznie przeciętne temperatury dnia w ciągu lata wynoszą +18°C do +17°C, a zimą od -8°C do -5°C. Roczna suma opadów wynosi 600 mm.

Średnia liczba dni z pokrywą śnieżną 60-90 dni, a przeciętna jej grubość waha się od 5-15 cm. Przeważają wiatry z kierunków SW i W.

Dla sadownictwa i warzywnictwa bardzo istotne znaczenie ma czas trwania okresu wegetacji. Na Podkarpaciu w rejonie Kotliny Sandomierskiej trwa on 225 dni. Ważnym elementem klimatu wpływającym na wegetację roślin są przymrozki przygruntowe – szczególnie wiosenne, które występują nawet w maju i czerwcu.

4.7 Lasy

Lasy są niezbędnym czynnikiem równowagi środowiska, tworzą najwyżej zorganizowane ekosystemy. Umożliwiają bytowanie wielu gatunkom roślin i zwierząt, chronią przyrodę i jej zasoby genowe. Są źródłem niezbędnego surowca drzewnego.

W Gminie Baranów Sandomierski lasy zajmują 2 857 hektarów (tj. 23,4 % obszaru Gminy) i położone są głównie w południowej części gminy.

W województwie Podkarpackim wskaźnik zalesienia kształtuje się na poziomie 35,9%, natomiast w Polsce na poziomie 28,4 %.

Cała powierzchnia Gminy leży na terenie Nadleśnictwa Buda Stalowska.

W typie siedliskowym lasów przeważa bór mieszany świeży i wilgotny z przewagą drzewostanów sosnowych z domieszką brzozy, olszy i dębu.

4.8. Surowce mineralne

Na terenie gminy i miasta Baranów Sandomierski znajdują się udokumentowane złoża siarki rodzimej - złoża siarki „Baranów Sandomierski – Skopanie”.

Złoża te w przeważającej części leżą w obrębie doliny Wisły, jedynie jego północno-wschodnia część leży na wyniesieniu tarnobrzeskim.

Złoża siarki Baranów – Skopanie składa się z trzech segmentów tj.: Baranów, Skopanie Wschód i Skopanie Zachód.

Średnia parametry złoża siarki Baranów Sandomierski – Skopanie przedstawiają się następująco:

- powierzchnia złoża wynosi: 10,1 km²,
- miąższość złoża: 5,4 – 45,8 m,
- grubość nadkładu: 131,3 – 269,1 m,
- zawartość siarki: 15,24 – 43,59%,
- zasobność złoża: 2,77 – 39,66 Mg/m².

Decyzją Wyższego Urzędu Górniczego z 1989 r. teren i obszar górniczy złoża siarki Baranów – Skopanie został skreślony z rejestru.

Na terenie Gminy Baranów Sandomierski znajduje się fragment terenu górniczego „Tarnobrzeg II” ustanowionego decyzją MŚZNIŁ z dnia 07.06.1993 r., którego przeważająca część położona jest w granicach administracyjnych miasta Tarnobrzeg. Całkowita jego powierzchnia wynosi 16.466.019 m². Teren górniczy „Tarnobrzeg II” utworzono w miejsce terenu górniczego „Tarnobrzeg I” zajmującego większą powierzchnię. Powyższa decyzja wynikała z postawienia Kopalni Siarki „Machów” w stan likwidacji.

Na terenie Gminy Baranów Sandomierski złoża kruszyw naturalnych w większości nie są udokumentowane w kategoriach bilansowych i nie są przedmiotem koncesjonowanej eksploatacji. Były prowadzone prace geologiczno-dokumentacyjne za kruszywem naturalnym dla potrzeb budowy linii kolejowej LHS. Wyniki tych badań przedstawiono w „Uproszczonej inwentaryzacji złóż mas ziemnych do budowy nasypów linii kolejowej Hrubieszów – Huta Katowice – odcinek Wisła – San, km 74 – 86 Gmina Baranów Sandomierski i Padew Narodowa”. W wyniku tych prac wytypowano na terenie gminy trzy obszary do eksploatacji kruszywa na skalę przemysłową tj.: Knapy, Durdy i Marki (Karolówka). Złoża te zostały częściowo wyeksploatowane, a po zakończeniu budowy linii kolejowej eksploatacja zaniechana. Tereny te w znacznej części zostały zrehabilitowane.

Surowce ilaste wieku trzeciorzędowego w Gminie Baranów Sandomierski, wykształcone są w postaci ilów krakowieckich.

Występują one w północno-wschodniej części gminy, stanowiąc przedłużenie garbu tarnobrzeskiego oraz jako

zwałowisko zewnętrzne Kopalni Machów w Dąbrowicy. Na terenie gminy udokumentowane złoża trzeciorzędowych ilów krakowieckich występuje w miejscowości Skopanie, gdzie było eksploatowane dla potrzeb znajdującej się na tym terenie cegielni. Jest to surowiec średnio tłusty, bardzo elastyczny o dużej jednorodności.

W rejonie miejscowości Dąbrowica istnieje składowisko nadkładu z Kopalni Siarki w Machowie, na którym składowane były głównie ilły krakowieckie wraz z piaszczystym nadkładem czwartorzędowym. Materiał ten obecnie w niewielkim stopniu wykorzystywany jest do produkcji cegły w cegielni polowej w Nagnajowie.

Surowce ilaste czwartorzędowe reprezentowane są przez gliny, mady ilaste i mady piaszczyste w miejscowościach Siedleszczany i Skopanie. Tabela Nr 1. przedstawia zasoby oraz stan zagospodarowania złóż.

Tabela nr 1. Zasoby i stan zagospodarowania złóż czwartorzędowych surowców ilastych w Gminie Baranów Sandomierski

GMINA BARANÓW SANDOMIERSKI					
1.	Siedleszczany dz. nr 443, 444	E	113	67	1
2.	Skopanie	Z	230	-	-

E – zagospodarowane, eksploatowane, Z – zaniechane, R – rozpoznane szczegółowo (kat. A+B+C), T – eksploatowane okresowo. Źródło: „Bilans zasobów i kopalni wód podziemnych w Polsce” (stan na 31.12.2002 r.)

5. Stan poszczególnych elementów środowiska na terenie gminy

5.1 Powietrze i hałas

Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska określa sposób prowadzenia oceny jakości powietrza w kraju. Istniejąca, oparta o stacje pomiarowe Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Ochrony Środowiska, sieć, zastępowana jest systemem pomiarowym skoordynowanym przez wojewodę. Ponadto w województwie podkarpackim wyróżniono 25 stref, których granice pokrywają się z granicami powiatów, jako podstawowa jednostka podlegająca ocenie w zakresie jakości powietrza.

W 2002 r. w powiecie Tarnobrzekim wyemitowano ogółem 43140 Mg zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, z czego największą dwutlenku węgla (CO₂) – 99,1% emisji gazów. Pozostała emisja wyniosła:

- SO₂ – 144 Mg/rok
- NO₂ – 83 Mg/rok
- CO – 158 Mg/rok
- pył – 173 Mg/rok

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych pochodzi głównie z procesów energetycznego spalania paliw, którego głównym źródłem jest Zakład Czynniki Energetycznych w Nowej Dębie. W tabeli nr 2 podane zostały wartości emisji z największego źródła na terenie gminy.

Tabela nr2 . Emisja substancji z FF Wisan S.A. w Skopaniu 2002 r.

Nazwa zakładu	Zanieczyszczenia (Mg/rok)							Suma zanieczyszczeń	
	Pył	Dwutlenek siarki	Tlenki azotu	Tlenek węgla	Dwutlenek węgla	pozostałe	Mg/rok	%	
Fabryka Firanek „Wisan” w Skopaniu	-	-	2	-	2 371	0,005	2 373	5,50	

Wykonane badania stanu powietrza w 2002 r., wykazują niskie stężenia w zakresie podstawowych zanieczyszczeń – dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ołowiu i ozonu. W związku z tym strefa powiatu tarnobrzeskiego została zaliczona do najwyższej klasy A, czyli strefy gdzie stężenia zanieczyszczeń nie przekraczały wartości dopuszczalnych w kryterium ochrony zdrowia i kryterium ochrony roślin.

Na terenie Gminy i Miasta Baranów Sandomierski nie występują istotne źródła hałasu przemysłowego (wymagającego regulacji prawnych – decyzji określającej dopuszczalny poziom hałasu emitowanego do środowiska). Podstawowym źródłem hałasu na terenie gminy jest hałas komunikacyjny związany z przebiegiem drogi wojewódzkiej Tarnobrzeg - Mielec

o znacznym natężeniu ruchu pojazdów samochodowych, w tym pojazdów ciężkich. Hałas kolejowy związany z przebiegiem tras Dębica – Rozwadów i granica państwa – Sławków (szerokotorowa).

5.2. Wody powierzchniowe

Głównymi rzekami gminy Baranów Sandomierski są Wisła oraz jej dopływy Babulówka i Trześniówka. W granicach gminy znajdują się fragmenty zlewni rzek: Babulówka i Trześniówka. Program badań monitoringowych realizowany na terenie powiatu nie obejmuje badań jakości wód na terenie gminy. Dlatego ocenę stanu czystości wód przyjęto zgodnie z programem powiatowym i przedstawiono w tabeli nr 3.

Tabela Nr 3. Ocena jakości wód powierzchniowych.

Rzeka	Nazwa pp-k, km rzeki	Gmina	Ogólna ocena		Ocena fizykochemiczna		Stan sanitarny klasa	Ocena hydrobiologiczna klasa
			klasa	grupa wskaźników decydujących o klasyfikacji	klasa	wskaźniki decydujące o klasyfikacji		
Wisła	Nagnajów, km 247,7	Tarnobrzeg	non	fizykochemiczne, hydrobiologiczne, stan sanitarny	non	przewodnictwo elektrolityczne, sól	non	non (ze względu na chlorofil "a")
Trześniówka	Trześń, km 3,3	Gorzyce	non	fizykochemiczne	non	przewodnictwo elektrolityczne, sól, chlorki, siarczany, subst. rozp. og., azot azotynowy	III	II (ze względu na chlorofil "a", indeks saprobowości sestonu)

Źródło: WIOS Rzeszów; Delegatura Tarnobrzeg 2003 r.

5.3. Wody podziemne

Obszar Gminy i Miasta Baranów Sandomierski leży nad głównym zbiornikiem wód podziemnych nr 425. W gminie nie ma zlokalizowanego punktu pomiarowego wchodzącego w skład sieci monitoringu krajowego. Najbliższy taki punkt znajduje się w Nowej Dębie. Wyniki prowadzonych badań klasyfikują wody do wód średniej jakości. Nie jest znana jakość wód gruntowych. Z uwagi na całkowite zwodociągowanie Gminy nie było potrzeby badania jakości wód w studniach pod kątem przydatności do spożycia.

5.4. Gleby i powierzchnia ziemi

Z badań prowadzonych przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą Oddział w Rzeszowie w 2002 roku wynika, że stan gleb na terenie gminy jest na ogół dobry, podstawowymi czynnikami degradacji jest eksploatacja surowców, zakwaszenie gleb (oddziaływanie nieorganizowanej emisji siarkowodoru w rejonach oddziaływania kopalnictwa siarki), zanieczyszczenie gleb substancjami chemicznymi ma przede wszystkim miejsce w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów przemysłowych i dróg o znacznym natężeniu ruchu (słabe zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi głównie niklem i cynkiem). Odpowiednie dane zostały zobrazowane w tabelach nr 4-6 .

Tabela Nr4. Stopień zakwaszenia i zawartości mineralów w glebach powiatu tarnobrzeskiego.

Lp.	Gmina	Procentowy udział gleb o odczynie ¹⁾				
		bardzo kwaśnym pH do 4,5	kwaśnym pH 4,6-5,5	lekko kwaśnym pH 5,6-6,5	obojętnym pH 6,6-7,2	zasadowym pH pow. 7,2
1.	Baranów S.	38	34	13	13	2

Tabela Nr 5. Zawartość fosforu, potasu i magnezu w glebach gminy Baranów Sandomierski

Lp.	Gmina	Procentowy udział gleb o zawartości ¹⁾														
		fosforu				potasu				magnezu						
		b. nis.	nis.	śred.	wys.	b. wys.	b. nis.	nis.	śred.	wys.	b. wys.	b. nis.	nis.	śred.	wys.	b. wys.
1.	Baranów S.	16	29	17	10	28	7	21	20	11	41	1	4	3	10	72

Tabela Nr 6. Zawartość metali ciężkich i siarki w glebach gminy Baranów Sandomierski

Lp.	Gmina	Zawartość całkowita w mg/kg ¹⁾			Zawartość w mg/100g gleby ²⁾		
		Cd	Cu	Ni	Pb	Zn	S
1.	Baranów S.	0,30	15,56	23,15	14,93	65,34	2,92

¹⁾ na podstawie badań SChR w latach 1994-1999

²⁾ na podstawie badań SChR w latach 1992-1997

Źródło: Stacja Chemiczno-Rolnicza Oddział Rzeszów; Stan gleb użytków Rolnych w woj. podkarpackim, Rzeszów 2002 r.

Na terenie Gminy znajduje się 21.72 ha terenów wymagających rekultywacji, powstałe w wyniku kopalnictwa surowców ilastych. Obszar ten znajduje się w Skopaniu.

Ponadto na gruntach sołectwa Dąbrowica znajduje się zrekultywowane zwałowisko zewnętrzne, stanowiące nadkład z wyrobiska po kopalni siarki. Rekultywację zakończono, a teren przekazano użytkownikom (ok. 800 ha).

5.5. Lasy

Gospodarka leśna jest terytorialnie i funkcjonalnie związana z gospodarką wiejską, dla której często stanowi uzupełniającą lub alternatywną w stosunku do rolnictwa formę aktywności ekonomicznej i społecznej.

Średni wiek drzewostanów wynosi 55 lat, przyjęty zapas drewna to 201 m³/ha, przeciętny przyrost 3.69 m³/ha i ok. 91% gatunków iglastych. Na terenie gminy nie występują obszary chronione.

Siedliska na terenie Nadleśnictwa Buda Stalowska (obejmującego gminę Baranów Sandomierski) są w przewadze siedliskami naturalnymi (prawie 99 %), niewielki udział zajmują siedliska zdegradowane oraz silnie zdegradowane.

Na terenie lasów Nadleśnictwa Buda Stalowska znajdują się 3 stałe powierzchnie monitoringu biologicznego (SPO Irzęd). Na tych powierzchniach przeprowadza się monitoring uszkodzeń drzewostanów obejmujących ocenę defoliacji i odbarwień aparatu asymilacyjnego, oraz dodatkowych cech morfologicznych koron drzew i pomiar pierścienic. Poziom uszkodzenia drzewostanów na podstawie wyników z tych powierzchni określany jest jako ostrzegawczy, z defoliacją w przedziale 26-30 % w roku 2000.

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji zmian aparatu asymilacyjnego drzew na terenie całego Nadleśnictwa Buda Stalowska wyróżniono I strefę słabych uszkodzeń. W stosunku do ubiegłego 10-lecia odnotowano zmniejszenie stopnia uszkodzenia drzewostanów.

5.6. Uwarunkowania demograficzne

Gmina Baranów Sandomierski liczy 12 479 mieszkańców (dane 2004 r.), co stanowi 22% mieszkańców powiatu tarnobrzeskiego ziemskiego i 0,6% województwa podkarpackiego.

Pod względem liczby ludności gmina zajmuje 2 miejsce w powiecie.

W siedzibie Gminy – Baranowie Sandomierskim mieszka 1509 osób tj. 12% ludności całej gminy. Struktura płci jest zrównoważona.

Gęstość zaludnienia na 1 km² w gminie wynosi 101 osób. Struktura ludności wg wieku wskazuje, że Baranów Sandomierski jest gminą ludzi młodych. Najwięcej, bo 38,6% ludności jest w wieku 20 – 44 lat. Zaledwie 12% ludności jest w wieku poprodukcyjnym. Najbardziej aktywne zawodowo grupy, tj. 25 – 44 lat i 45 – 64 lata stanowią łącznie 50% ludności. Jest to zasadniczy atut gminy, świadczący o jej możliwościach rozwojowych tkwiących w potencjale ludzkim.

Analiza struktury ludności uwzględniająca poziom wykształcenia wykazuje, że w grupie ludności powyżej 15 lat wykształcenie podstawowe posiada ponad 57%, zasadnicze zawodowe 26%, średnie 15%, wyższe 2%. W tabeli nr 7 przedstawiono rozmieszczenie ludności w gminie z podziałem na sołectwa.

Tabela nr 7. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach (wg stanu na 30 kwiecień 2004 r.)

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
1.	Baranów Sandomierski	1 535	167
2.	Dąbrowica	1 262	98
3.	Durdy	764	30
4.	Dymitrów Duży	378	76
5.	Dymitrów Mały	316	68
6.	Kaczaki	661	67
7.	Knapy	606	82
8.	Siedleszczany	237	72
9.	Skopanie Osiedle	1 535	359*
10.	Skopanie Wieś	1 287	359*
11.	Suchorzów	580	77
12.	Ślężaki	1 076	72
13.	Wola Baranowska	2 242	167
14.	Łącznie/średnio	12 479	102

*- Skopanie łącznie

W tabelach nr 8 i 9 przedstawiono dane dotyczące liczby gospodarstw w poszczególnych sołectwach, oraz ruch naturalny w gminie, mające istotne znaczenie w planowaniu przedsięwzięć, szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej.

Tabela nr 8. Liczba gospodarstw w poszczególnych sołectwach:

L.p.	Miejscowość	Liczba gospodarstw
1.	Baranów Sandomierski	416
2.	Skopanie	361
3.	Wola Baranowska	547
4.	Durdy	177
5.	Ślężaki, Marki, Kaczaki	428
6.	Dymitrów Mały	91
7.	Suchorzów	208
8.	Dymitrów Duży	115
9.	Siedleszczany	65
10.	Dąbrowica	316
11.	Knapy	174
12.	Razem:	2 898

Tabela nr 9. Ruch naturalny ludności w latach 1988 – 1998

Rok	Baranów Sandomierski	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
		Na 100 ludności			
1988	Miasto	8,0	10,0	7,3	2,7
	Gmina	7,4	18,8	8,3	10,4
1992	Miasto	7,96	15,26	11,28	3,98
	Gmina	5,47	15,29	9,81	5,47
1995	Miasto	8,2	4,1	13,6	- 9,5
	Gmina	6,2	14,1	10,6	3,5
1997	Miasto	7,0	5,6	14,0	- 8,4
	Gmina	5,9	13,9	10,2	3,7
1998	Miasto	8,6	11,9	9,9	2,0
	Gmina	5,6	11,2	8,3	2,9

5.7. Środowisko gospodarcze

Na terenie gminy prowadzi działalność ponad 500 podmiotów gospodarczych. Największym zakładem jest Fabryka Firanek „Wisán” S.A. w Skopaniu, zatrudniająca ok. 450 osób, a ponadto: PHSR „Agroma” w Skopaniu, cztery piekarnie, cegielnia w Siedleszczanach, Zakład Produkcji Gumy w Baranowie Sandomierskim, Hurtownię „Magdalena” i „Markizeta”, Stacja Kontroli Pojazdów w Skopaniu. Gmina posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną i komunalną. Jest w całości zgazyfikowana i strefonizowana. Wszystkie sołectwa korzystają z wodociągów. W Baranowie działa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych. Oczyszczalnię ścieków posiada także FF „Wisán” i PKP w Woli Baranowskiej. Zakończona jest budowa oczyszczalni w Dąbrowicy.

Wprowadzenie zasad gospodarki rynkowej oraz kryzys, jaki dotknął w latach dziewięćdziesiątych przemysł siarkowy, hutniczy, zbrojeniowy i lotniczy (istniejący w otoczeniu gminy), a w konsekwencji konieczność wdrażania programów restrukturyzacyjnych w dotychczas wiodących na lokalnym rynku pracy firmach, spowodowała nie tylko spadek produkcji - co w znacznym stopniu wiąże się ze zubożeniem społeczeństwa regionu - ale również ze względu na brak możliwości pełnego wykorzystania nadwyżek zasobów pracy, przyczyniło się do wzrostu stopy bezrobocia. Chociaż na bazie przedsiębiorstw państwowych powstają nowe podmioty gospodarcze, głównie z udziałem kapitału prywatnego, to nowe miejsca pracy nie kompensują zmian w zatrudnieniu (redukcja), wynikających z trudności i problemów wielu firm. Negatywne tego skutki są obecnie widoczne na rynku pracy (zubożenie regionu, wzrasta liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, zmniejsza się poziom płac realnych ludności, co ma odzwierciedlenie w spadku popytu na rynku dóbr i usług.

Istnieją jednak pewne symptomy świadczące o szansach na poprawę sytuacji na rynku pracy, czyli spadek poziomu bezrobocia oraz wzrost zatrudnienia poprzez tworzenie stałych, produktywnych miejsc pracy.

Należy do nich zaliczyć:

- funkcjonowanie Tarnobrzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO – PARK „WISŁOSAN”, której celem strategicznym jest udział w restrukturyzacji „Huty Stalowa Wola” S.A., KiZPS „Siarkopol” w Tarnobrzegu, KiZCHS „Siarkopol” w Grzybowie oraz ZM „Dezamet” S.A. w Nowej Dębie, a także utworzenie docelowo około 11 tys. nowych miejsc pracy,
- Rozwój Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO – PARK” w Mielcu i sprowadzenie dalszych inwestorów, co w efekcie powinno wpłynąć na rozwój nowych gałęzi przemysłu i wygenerowanie nowych miejsc pracy,
- Rozwój sektora prywatnego, w którym działa 96% podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejonie Tarnobrzega, Stalowej Woli i Mielca w systemie REGON.

W gminie istnieją 1752 gospodarstwa indywidualne o średniej powierzchni 2,5 ha. 80% gospodarstw nie przekracza 5 a, co nie sprzyja opłacalności i wielkości produkcji. Strukturę obszarową gospodarstw przedstawia tabela nr 10.

Tabela nr 10. Struktura obszarowa gospodarstw:

1 – 2 ha	370	21,2
2 – 5 ha	1080	61,6
5 – 10 ha	277	15,8
Powyżej 10 ha	25	1,4
Razem	1752	100,0

Gospodarstwa te spełniają bardziej funkcję socjalną niż ekonomiczną. Nie oznacza to jednak, że powinny zupełnie zniknąć; mogą one współistnieć z gospodarstwami większymi. Niezbędne jest jednak powstanie znaczącej liczebnie grupy gospodarstw większych, wyspecjalizowanych w różnych gałęziach produkcji, zdolnych do zastosowania najnowszych technologii – wprowadzania postępu. Użytkowanie gruntów w gminie Baranów Sandomierski przedstawiono w tabeli nr 11.

Tabela nr 11. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych (wg Narodowego Spisu Powszechnego za 2002 r.)

Lp.	Wyszczególnienie	ha	%
1.	Grunty orne	3 933	60.5
2.	Sady	152	2.3
3.	Łąki	1 430	22.0
4.	Pastwiska	146	2.3
5.	Lasy i grunty leśne	268	4.1
6.	Pozostałe grunty	566	8.7
7.	Razem:	6 496	100

5.8. Infrastruktura

5.8.1. Zaopatrzenie w ciepło

Szacuje się, że około 50 % mieszkańców Skopania Osiedle korzysta z kotłowni FF „Wisán” S.A. w Skopaniu. Kotłownia ta zasilana jest gazem. Reszta mieszkańców Skopania oraz pozostali mieszkańcy gminy korzystają z kotłowni lokalnych lub ogrzewają się piecami kaflowymi.

5.8.2. Zaopatrzenie w gaz

Gmina Baranów Sandomierski jest zgazociągowana całkowicie. Mieszkańcy gminy w 100 % posiadają sieć gazową średniego ciśnienia, łącznie z przyłączami do budynków.

5.8.3. Zaopatrzenie w wodę

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 145,4 km. Około 30% długości sieci wymaga wymiany. W najgorszym stanie jest sieć w Baranowie Sandomierskim, Siedleszczanach, Suchorzowie i Skopaniu Osiedle.

Główne ujęcia wód podziemnych zaopatrujących mieszkańców gminy w wodę to ujęcia:

- w Baranowie Sandomierskim składające się z ośmiu studni wierconych o łącznych zasobach eksploatacyjnych – 322 m³/h, z którego zaopatrywani są mieszkańcy Gminy Baranów Sandomierski, oraz miejscowości: Chmielów, Cygany i Jadachy (Gmina Nowa Dęba);

- w Ślęzakach, składające się z pięciu studni o wydajności 155 m³/h;

5.8.4. Sieć kanalizacyjna

Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Baranów Sandomierski wynosi jedynie 21 km. Liczba podłączonych gospodarstw domowych wynosi 445. Miejscowości posiadające sieć kanalizacyjną: Baranów Sandomierski, Suchorzów, Knapy, Skopanie Osiedle. Na terenie gminy znajdują się 4 oczyszczalnie ścieków: w Baranowie Sandomierskim, Dąbrowicy i Knapach, oraz oczyszczalnia przyzakładowa FF „Wisn” S.A. w Skopaniu.

5.9. Poważne awarie i klęski żywiołowe

5.9.1. Poważne awarie

Przewozy ładunków niebezpiecznych

Przez teren Gminy i Miasta Baranów Sandomierski przebiega droga Tarnobrzeg - Mielec, na której mają miejsce przewozy ładunków niebezpiecznych. Na tej trasie mogą zaistnieć kolizje pojazdów połączone z uwolnieniem się ładunków niebezpiecznych. Mogą one spowodować lokalne zniszczenie lub skażenie środowiska oraz zagrażać życiu i zdrowiu ludzi. Z przypadków, które miały miejsce w ostatnich latach zaliczyć należy wypadki z udziałem cystern przewożących paliwo. Nie doszło do skażenia środowiska i zagrożenia życia i zdrowia mieszkańców.

Opracowany jest powiatowy plan działania na wypadek wystąpienia takich zdarzeń, a organem prowadzącym akcję ratowniczą jest Państwowa Straż Pożarna.

5.9.2. Awarie w zakładach przemysłowych

Na terenie Gminy i Miasta Baranów Sandomierski nie są zlokalizowane zakłady, które, w świetle rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu u dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (DZ. U. Nr 58 z 2002 r. poz. 535), kwalifikowałyby się do tych kategorii.

5.9.3. Zagrożenie powodziowe

Z uwagi na bezpośrednie sąsiedztwo Wisły, Gmina i Miasto Baranów Sandomierski narażona jest na niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi w stanach ekstremalnych.

Wg danych Państwowej Straży Pożarnej na terenie gminy zagrożenie powodziowe występuje w 8 miejscowościach, położonych w zlewniach Wisły, Trześniówki i Babulówki. Zagrożone miejscowości przedstawiono w tabeli nr 12.

Tabela nr 12. Miejscowości zagrożone powodzią w Gminie Baranów Sandomierski

Lp.	Miejscowość	Rzeka	Powierzchnia zagrożona [ha]	Potencjalna liczba osób do ewakuacji
1.	Dymitrów Duży	Wisła, Babulówka	4.95	380
2.	Dymitrów Mały	Wisła, Babulówka	4.65	290
3.	Suchorzów-Przewóz	Wisła, Babulówka	7.49	80
4.	Siedleszczany	Wisła, Babulówka	3.30	230

5.	Baranów Sandomierski	Babulówka	9.17	1 400
6.	Durdy	Trześniówka	25.89	778
7.	Marki	Trześniówka	6.50	250
8.	Ślęzaki	Trześniówka	8.50	813
	Razem		70.45	4 221

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej – Tarnobrzeg 2003 r.

5.9.4. Pożary

Pożary, szczególnie lasów i łąk są zjawiskiem częstym, a równocześnie bardzo zróżnicowanym w zasięgu i konsekwencjach. Szczególnie nasilają się w okresie wiosennego wypalania traw, a także w okresach letnich (susza), co wiąże się z niską świadomością ekologiczną społeczeństwa. Lasy na obszarze powiatu znajdują się w II kategorii zagrożenia pożarowego.

Nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym terenów leśnych, zarówno państwowych jak i niepaństwowych, czuwają nadleśnictwa.

Z ramienia Komendy Straży Pożarnej w okresie wiosennym, przed okresem wzrostu zagrożenia pożarowego lasów prowadzone są kontrole stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego obszarów leśnych.

5.10. Kierunki rozwoju gminy z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju

Strategiczne kierunki rozwoju gminy zostały określone w Lokalnym Planie Rozwoju. Zgodnie z jego założeniami, w gminie do 2013 r. należy:

- podjąć działania w kierunku rozwoju turystyki, w tym wykorzystanie walorów historycznych, etnicznych, przyrodniczych i krajoznawczych,
- stworzyć warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- rozbudować system komunikacyjny poprzez rozbudowę i modernizację dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych,
- podjąć działania w celu stworzenia warunków powstania „Małego Parku Przemysłowego” w oparciu o stację przeładunkową w Knapach,
- dokonać restrukturyzacji sieci szkolnej i rozwijać szkolną bazę sportową.

6. Możliwości gminy w zakresie finansowania zadań w zakresie ochrony środowiska.

Do oceny możliwości w zakresie finansowania zadań w zakresie ochrony środowiska przyjęto budżet gminy na rok 2003. Struktura wpływów i wydatków nie różni się w sposób istotny od struktury budżetów w latach 2001 i 2002, natomiast nieuzasadnionym jest przyjęcie do celów porównawczych budżetu na rok 2000, ponieważ funkcjonowała inna klasyfikacja działów.

W 2003 r. struktura dochodów gminy przedstawiała się następująco:

- dochody własne – 26.6 % dochodów ogółem,

- środki na dofinansowanie gmin ze źródeł pozabudżetowych – 1.6 % dochodów ogółem,
- dotacje celowe – 11.1 % dochodów ogółem,
- subwencja – 60.7 % dochodów ogółem.
- Struktura wydatków przedstawiała się następująco:
- wydatki majątkowe – 2.9 % wydatków ogółem,
- wydatki bieżące – 97.1 % wydatków ogółem,
- w tym: wynagrodzenia z pochodnymi – 52.8 %
- pozostałe – 44.3 %.

W stosunku do budżetu roku 2002 nastąpił znaczny spadek udziału wydatków majątkowych spowodowany znacznym ograniczeniem wydatków na zadania inwestycyjne, co skutkowało znacznym wzrostem wydatków bieżących.

Według budżetu na rok 2003 dochody gminy w dziale 900 – gospodarka komunalna i ochrona środowiska wyniosły 210 tys. złotych (wykonanie). Na wysokość tych dochodów składały się: dotacja celowa na oświetlenie uliczne dróg krajowych i powiatowych oraz dobudowę oświetlenia – 107.6 tys., usuwanie kłesk żywiołowych – 93 tys. zł, opłata eksploatacyjna – 3.4 tys. zł.

Ponadto dochody związane z ochroną środowiska występowały w dziale 600 – transport i łączność 282 tys. zł na budowę i modernizację dróg.

W skład dochodów gminy, które mogą być wydatkowane na ochronę środowiska (i gospodarkę komunalną), wchodzi m.in. odpłatność za wywóz odpadów komunalnych, opłaty ze sprzedaży wody i przyjmowania ścieków, darowizny na budowę wodociągów i kanalizacji sanitarnej, środki wpływające do Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, oraz środki z subwencji i dotacji.

Wydatki związane z ochroną środowiska (i gospodarkę komunalną) związane są głównie z utrzymaniem Gminnego Zakładu Użyteczności Publicznej (dopłata przedmiotowa w kwocie 600 tys. zł), utrzymanie ulic i placów, zbiórki i wywóz odpadów komunalnych, inwestycje związane z budową i modernizacją sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, wydatki bieżące na utrzymanie sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków (Dąbrowica), oraz utrzymanie sieci rowów melioracyjnych (dział rolnictwo). W 2003 r. wydatki w dziale ochrony środowiska wyniosły ok. 1 315 tys. zł, z czego jedynie 154 tys. zł wyniosły wydatki inwestycyjne (budowa sieci kanalizacyjnej).

Dochody gminy są niewystarczające, aby samodzielnie finansować inwestycje w zakresie ochrony środowiska. Inwestycje, takie jak: budowa kanalizacji, oczyszczalni ścieków muszą być finansowane ze środków kredytowanych (fundusze ochrony środowiska, programy pomocowe, kredyty komercyjne).

7. Cele środowiskowe gminy i ich zgodność z polityką ekologiczną województwa i powiatu

7.1. Polityka ekologiczna województwa i powiatu

Całokształt celów i priorytetów ekologicznych wynika z licznych zapisów „II Polityki ekologicznej państw” i stanowiącej jej kontynuację „Polityki ekologicznej państwa na lata 2003 - 2006 z uwzględnieniem perspektywy na

lata 2007-2010”. W „II Polityce (...)” określono zakres dobrych praktyk gospodarowania i systemów zarządzania środowiskowego (rozdział 1. pkt 32) oraz liczne zagadnienia szczegółowe (rozdziały 2 i 3).

Stały się one przyczyną do wyznaczenia celu nadrzędnego Programu ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego który brzmi „**przyspieszony rozwój społeczno-gospodarczy województwa podkarpackiego w harmonii ze środowiskiem naturalnym**” oraz pól strategicznych i celów strategicznych dla realizacji zrównoważonego rozwoju województwa podkarpackiego.

Pola strategiczne zostały ustalone ze względu na ich ważność dla realizacji programu.

W Wojewódzkim Programie Ochrony Środowiska wyznaczono pola strategiczne:

- 1) ochrona i poprawa jakości środowiska ,
- 2) racjonalne użytkowanie zasobów środowiska,
- 3) współpraca transgraniczna,
- 4) edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego.

Zgodnie z Programem działania koncentrować się będą m.in. na:

1. Modernizacji, rozbudowie i budowie systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków, regulacji rzek i potoków w pierwszej kolejności w miastach województwa podkarpackiego.
2. Modernizacji i budowie ujęć wody pitnej, dostosowanych do wymogów środowiska oraz ochronie źródeł poboru wód i GZWP, tworzeniu stref ochronnych.
3. Budowie i modernizacji wałów przeciwpowodziowych i zbiorników małej retencji.
4. Przedsięwzięciach w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne, budowie systemu selektywnej zbiórki śmieci, recyklingu.
5. Budowie infrastruktury gospodarki odpadami.
6. Kontynuacji rekultywacji terenów po byłych kopalniach siarki oraz rekultywacji nieczynnych składowisk śmieci, rekultywacji terenów poeksploatacyjnych,
7. Likwidacji mogiłników, likwidacji „kopanek” (pochodzących z przełomu XIX i XX wieku miejsc eksploatacji ropy naftowej).
8. Współpracy transgranicznej w zakresie ochrony wód, współpracy międzywojewódzkiej w zakresie skutecznego wyegzekwowania realizacji zamierzeń ograniczających emisję hałasu przez Elektrownię im. T. Kościuszki S.A. w Połańcu oraz w zakresie ochrony wód i ochrony przyrody.
9. Wprowadzaniu najlepszych dostępnych technik.
10. Monitoringu jakości elementów środowiska, zwłaszcza na obszarach największych zagrożeń środowiska, i systematycznej kontroli zakładów przemysłowych.

11. Zmniejszeniu wielkości tzw. „emisji niskiej” w miastach województwa (zwłaszcza Rzeszowa, Przemysła, Jarosławia, Dębicy, Tarnobrzega) i w miejscowościach uzdrowskich.
 12. Opracowaniu map akustycznych, w pierwszej kolejności dla miasta Rzeszowa oraz na odcinkach dróg o największym natężeniu ruchu.
 13. Zapobieganiu nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska (awariom przemysłowym).
 14. Opracowaniu programów ochrony elementów środowiska (m.in. wojewódzkiego programu ochrony przed hałasem, programów ochrony przed hałasem miast, w pierwszej kolejności Rzeszowa, opracowaniu i wdrożeniu programów działań na rzecz ograniczenia wpływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych, sporządzeniu wojewódzkiego planu zarządzania ryzykiem, sporządzeniu zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych dla wszystkich obszarów, objętych zewnętrznym oddziaływaniem awaryjnym zakładów o dużym ryzyku, programów wykonawczych energetycznego wykorzystania biomasy, rozwoju energetyki wodnej, wiatrowej, słonecznej oraz programu wykorzystania energii geotermalnej).
 15. Wdrażaniu programów ochrony wód w zlewniach rzek (w tym współpraca międzywojewódzka).
 16. Zarządzaniu środowiskiem (zwłaszcza w przedsiębiorstwach).
 17. Stworzeniu systemów: zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi województwa, systemu monitoringu powietrza w pełni dostosowanego do wymagań Unii Europejskiej.
 18. Rozwoju systemów elektroenergetycznych i teleinformatycznych w kierunku zapewnienia odpowiedniej jakości i pewności obsługi przy respektowaniu ekonomiki przyjmowanych rozwiązań i maksymalnej ochronie przed promieniowaniem pól elektromagnetycznych.
 19. Poszukiwaniu, rozpoznawaniu i dokumentowaniu nowych złóż kopalin.
 20. Wspieraniu wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnych oraz pomocy dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii.
 21. Budowie urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii wytwarzanej z wykorzystaniem źródeł odnawialnych.
- 3) opracowaniem planów ochrony i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla istniejących oraz tworzonych rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych,
 - 4) opracowaniem wojewódzkich i powiatowych programów zalesień,
 - 5) stworzeniem systemu monitoringu wojewódzkiego przyrody, respektującego zadania wynikające z porozumień i konwencji międzynarodowych oraz prawa Unii Europejskiej,
 - 6) rozpoznaniem, dokumentowaniem, wyznaczaniem i ochroną obszarów cennych przyrodniczo (dokumentację wstępne do proponowanych do utworzenia rezerwatów przyrody) oraz zbiorowisk roślinnych i biotopów wymagających szczególnej troski,
 - 7) restytucją siedlisk rzadkich oraz zagrożonych wyginięciem gatunków flory i fauny,
 - 8) wzmocnieniem etatowym i technicznym komórek organizacyjnych zajmujących się ochroną przyrody w zakresie zarządzania obszarami sieci Natura 2000, a zwłaszcza w urzędach gmin i powiatów,
 - 9) zwiększeniem udziału środków finansowych przeznaczonych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na ochronę przyrody,
 - 10) edukacją ekologiczną,
 - 11) tworzeniem warunków do rozwoju rolnictwa ekologicznego,
 - 12) promocją i wdrażaniem programów rolnośrodowiskowych.

Przyjęto, że działania dotyczące realizacji Programu powinny odbywać się w obrębie obszarów strategicznych, ustalonych pod względem ważności dla realizacji Programu według następującej kolejności:

- 1) ochrona i poprawa jakości środowiska;
- 2) racjonalne użytkowanie zasobów środowiska;
- 3) edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego;
- 4) współpraca z sąsiednimi powiatami.

W obrębie poszczególnych obszarów strategicznych, według hierarchii ważności określone zostały **priorytetowe cele strategiczne** (do 2015 r.).

W obszarze strategicznym Nr 1: „Ochrona i poprawa jakości środowiska”, wyznaczono 8 celów strategicznych według hierarchii ważności określonych w następującej kolejności:

Cel strategiczny Nr 1/1

Ochrona wód i poprawa ich jakości – zapewnienie najlepszej jakości wód oraz nowoczesnej gospodarki wodno-ściekowej.

Zgodnie z Programem rozwiązanie problemów w zakresie ochrony przyrody wiązać będzie się z podjęciem wielu działań m.in. z:

- 1) zapewnieniem instrumentów finansowych rekompensujących ograniczenia rozwojowe obszarów przewidzianych do objęcia radykalnymi formami ochrony przyrody,
- 2) wsparciem finansowym pozwalającym na bieżącą ochronę przyrody na obszarach już utworzonych,

Cel strategiczny Nr 2/1

Kształtowanie stosunków wodnych – zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego oraz utrzymanie ilości wody na poziomie równowagi biologicznej.

Cel strategiczny Nr 3/1

Gospodarka odpadami – ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu ich wykorzystania i unieszkodliwiania.

Cel strategiczny Nr 4/1

Ochrona przed hałasem – zmniejszenie uciążliwości hałasowej w środowisku.

Cel strategiczny Nr 5/1

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi – skuteczna ochrona ludzi i środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Cel strategiczny Nr 6/1

Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu – zachowanie standardów jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z wymogami prawa krajowego i unijnego.

Cel strategiczny Nr 7/1

Przeciwdziałanie poważnym awariom – zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego.

Cel strategiczny Nr 8/1

Ochrona przyrody, krajobrazu, bioróżnorodności – zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych powiatu.

W obszarze strategicznym Nr 2: „Racjonalne użytkowanie zasobów środowiska”, wyznaczono 4 cele strategiczne według hierarchii ważności określonych w następującej kolejności:

Cel strategiczny Nr 1/2

Ochrona kopalni i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych – racjonalne gospodarowanie zasobami kopalni, ich kompleksowe wykorzystanie oraz przywrócenie równowagi przyrodniczej i nadanie wartości użytkowych terenom zdegradowanych kopalnictwem siarki.

Cel strategiczny Nr 2/2

Rozwój energetyki odnawialnej – optymalne wykorzystanie zasobów odnawialnych i upowszechnianie ich stosowania jako źródeł energii.

Cel strategiczny Nr 3/2

Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb oraz rozwój rolnictwa ekologicznego.

Cel strategiczny Nr 4/2

Ochrona i zrównoważony rozwój lasów oraz regulacja lesistości.

W obszarze strategicznym Nr 3: „Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego”, wyznaczono jeden ważny cel strategiczny:

Cel strategiczny Nr 1/3

Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu oraz poprawa komunikacji społecznej w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych.

W obszarze strategicznym Nr 4: „Współpraca z sąsiednimi powiatami”, wyznaczono jeden cel strategiczny:

Cel strategiczny Nr 1/4

Współpraca w działaniach podejmowanych na rzecz poprawy stanu środowiska oraz ochrony i wykorzystania jego zasobów.

7.2. Cele ekologiczne Gminy i Miasta Baranów Sandomierski

Wyznaczając cele ekologiczne dla Gminy i Miasta Baranów Sandomierski oparto się na wytycznych zawartych w powiatowym programie (i jednocześnie wojewódzkim), oraz wcześniejszych dokumentach opracowywanych dla gminy. Zachowano układ obszarów i celów strategicznych przyjętych w programie powiatowym, natomiast różnić się będą cele i działania szczegółowe.

7.2.1. Ochrona i poprawa jakości środowiska

7.2.1.1. Powiatowy Cel strategiczny Nr 1/1

Ochrona wód i poprawa ich jakości – zapewnienie najlepszej jakości wód oraz nowoczesnej gospodarki wodno-ściekowej.

Cel ten zakłada:

- a) poprawę jakości wód, tak aby wody osiągnęły co najmniej dobry stan ekologiczny i pozostawały w stanie ukształtowanym przez przyrodę;
- b) racjonalizację zużycia wody w przemyśle, rolnictwie i gospodarstwach domowych.

Do 2015 roku należy zapewnić 75% poziom redukcji ładunku substancji biogenych ze ścieków komunalnych oraz ograniczenie spływu zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł azotowych. Istnieje możliwość odstąpienia od konieczności budowania oczyszczalni ścieków o podwyższonym stopniu usuwania biogenów, jeżeli w ramach całej zlewni nastąpi redukcja zrzuć azotu i fosforu do wód o 75%.

Gminne cele ekologiczne:

7.2.1.1/1. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych: miejskich, przemysłowych i wiejskich

Zadania do zrealizowania:

Zadania krótkoterminowe (do 2006 r.):

- rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Baranowie Sandomierskim,
- budowa kolektora tranzytowego Skopanie Osiedle – Baranów Sandomierski,

- modernizacja oczyszczalni ścieków w Baranowie Sandomierskim,
- zakup przyczep asenizacyjnych do usuwania zawartości zbiorników bezodpływowych,
- kontrole właścicieli nieruchomości w zakresie usuwania zawartości zbiorników bezodpływowych, oraz warunków posiadania zbiorników do ich gromadzenia,
- opracowanie koncepcji rozwiązania gospodarki ściekowej w terenach, gdzie nie jest planowana budowa sieci kanalizacyjnej (oczyszczalnie przydomowe, zbiorniki bezodpł.),
- inwentaryzacja płyt obornikowych i zbiorników do gromadzenia gnojówki i gnojowicy, pod kątem spełniania wymagań ochrony środowiska i prawa budowlanego.

Zadania długoterminowe (2007 – 2015 r.):

- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w terenach nie kanalizowanych,
- rozbudowa oczyszczalni ścieków w Baranowie Sandomierskim,
- budowa kanalizacji w Skopaniu wsi,
- budowa kanalizacji w Siedleszczanach,
- budowa kanalizacji w Dymitrowie Małym,
- budowa kanalizacji w Dymitrowie Dużym,
- budowa kanalizacji w Durdach,
- budowa kolektora tranzytowego w Knapach,
- budowa kanalizacji w Ślęzakach,
- budowa kanalizacji w Kaczakach,
- kontrole właścicieli nieruchomości w zakresie usuwania zawartości zbiorników bezodpływowych, oraz warunków posiadania zbiorników do ich gromadzenia,
- budowa i/lub modernizacja płyt obornikowych i zbiorników do gromadzenia gnojówki i gnojowicy, spełniających wymagania ochrony środowiska i prawa budowlanego.

7.2.1.1/2. Zaspokojenie zapotrzebowania ludności na odpowiednią jakościowo wodę pitną oraz do celów bytowo – gospodarczych i rekreacyjno - turystycznych.

Zadania do realizacji:

Zadania krótkoterminowe (do 2006 r.):

- Przegląd instalacji i urządzeń będących w obrębie strefy zewnętrznej ujęcia w Baranowie Sandomierskim i Ślęzakach, oraz sposobów użytkowania gruntów
- Ograniczenie strat wody związanych z uzdatnianiem i przesyłem w sieci – ciągłe

Zadania długoterminowe (2007 – 2010 r.):

- Wymiana wodociągu w Baranowie Sandomierskim (ul. Kilińskiego, Piaski, Mickiewicza, Fabryczna, Krakowska),
- Wymiana wodociągu w Skopaniu Osiedlu,
- dostosowanie jakości wody pitnej do standardów UE poprzez rozbudowę i modernizację stacji uzdatniania wód i sieci wodociągowych;

7.2.1.2. Powiatowy Cel strategiczny Nr 2/1

Kształtowanie stosunków wodnych - zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego (ochrony życia i mienia) oraz utrzymanie ilości wody na poziomie równowagi biologicznej

W ramach tego celu należy zwiększyć liczbę zbiorników retencyjnych na terenie powiatu. Niedobór zbiorników wodnych powoduje z jednej strony częstsze i groźne powodzie, z drugiej deficyt wody w rzekach w okresach niżówkowych. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego i zwiększenie zasobów dyspozycyjnych będzie miało charakter długofalowy.

Należy również dążyć do zwiększenia naturalnej retencji wód oraz do utrzymania istniejących zdolności retencyjnych, zwłaszcza na obszarach intensywnie użytkowanych przez człowieka.

Gminne cele ekologiczne:

7.2.1.2/1. Zwiększenie ilości obiektów i urządzeń infrastruktury przeciwpowodziowej.

Zadania do realizacji:

Zadania krótkoterminowe (do 2006 r.):

- bieżąca konserwacja urządzeń melioracyjnych – podstawowych (rzeki, wały, potoki, zbiorniki), przywrócenie prawidłowego funkcjonowania istniejących systemów melioracyjnych, na terenie całej gminy,
- zapewnienie właściwej przepustowości cieków wodnych (przepusty, jazy, rowy, itp.).

Zadania długoterminowe (2007 – 2013 r.):

- odbudowę urządzeń (śluza wałowa i przepompownia),
- budowę i poprawę stanu systemów odwadniania dróg;
- przeciwdziałanie wkraczaniu zabudowy na tereny zalewowe, poprzez stosowanie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- dostosowywanie użytkowania rolniczych terenów położonych w sąsiedztwie rzek i potoków do skali zagrożenia powodziowego (preferowanie użytkowania łąkowego oraz właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż cieków wodnych).
- udział w odbudowie melioracji szczegółowej na terenie gminy (cieki wodne Kaczówka, Łuczek, Koniecpółka,

- zabezpieczenie powodziowe cieków wodnych (Babulówka z dopływami, Trześniówka z dopływami, Kanał Młodochowski, wraz z wałami ochronnymi),
- budowa zbiorników małej retencji (w Baranowie Sandomierskim na Rowie Międzywodzie, w Dymitrowie Dużym na Kanale Dymitrowsko-Młodochowskim, w Woli Baranowskiej na cieku bez nazwy).

7.2.1.3. Powiatowy Cel strategiczny Nr 3/1

Gospodarka odpadami - ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu ich odzysku i unieszkodliwiania

Zasady wdrożenia systemu gospodarki odpadami na obszarze gminy, cele i działania określa Plan gospodarki odpadami, stanowiący integralną część niniejszego opracowania.

7.2.1.4. Powiatowy Cel strategiczny Nr 4/1

Ochrona przed hałasem - zmniejszenie uciążliwości hałasowej w środowisku

Realizacja tego celu zapewni zmniejszenie dyskomfortu życia mieszkańców powiatu, szczególnie w rejonach, w których hałas i wibracje są szczególnie uciążliwe (sąsiedztwo dróg tranzytowych przebiegających przez powiat tarnobrzeski).

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu najlepszego stanu akustycznego środowiska w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;
- zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Działaniami inwestycyjnymi pośrednio wpływającymi na zmniejszenie poziomu hałasu na terenach zurbanizowanych będzie:

- poprawa stanu technicznego nawierzchni dróg.

Gminne cele ekologiczne:

7.2.1.4/1. Zmniejszenie poziomu hałasu komunikacyjnego, w tym na obszarach o intensywnej zabudowie.

Zadania do realizacji:

Zadania krótkoterminowe (do 2006 r.):

- przebudowa drogi gminnej przywałowej relacji Baranów Sandomierski – Dymitrow Duży,
- modernizacja ul. Borowej w Woli Baranowskiej,
- modernizacja nawierzchni drogi gminnej nr 100019 w Suchorzowie,
- budowa drogi w ramach tworzenia infrastruktury „Małego Parku Przemysłowego” w Knapach,
- modernizacja drogi gminnej nr 100053 relacji Knapy-Słężaki,
- modernizacja drogi na osiedlu „Zachód” w Skopaniu Osiedle,

- modernizacja drogi gminnej „Chojaczki” w Kaczakach,
- modernizacja drogi gminnej „Załanie”: w Skopaniu,
- modernizacja ul. Kościuszki wraz z chodnikiem w Baranowie Sandomierskim,
- modernizacja drogi gminnej nr 100086 „Bania” w Durdach,
- inwentaryzacja obiektów i instalacji będących potencjalnymi źródłami hałasu (dyskoteki, warsztaty rzemieślnicze itp.).

Zadania długoterminowe (2007 – 2013 r.):

- modernizacja nawierzchni dróg wraz z budową i modernizacją chodników – „Średniówka”, „Wysokie” i „Glinów” w Woli Baranowskiej,
- modernizacja nawierzchni dróg wraz z budową i modernizacją chodników – „Kapitanówka”, „Łowicz” i „Domacyńska” w Dymitrowie Małym.

7.2.1.5. Powiatowy Cel strategiczny Nr 5/1

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Gminne cele ekologiczne:

7.2.1.5/1. Zapewnienie ludności skutecznej ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Zadania do realizacji:

Zadania krótkoterminowe (do 2006 r.):

- Przeprowadzenie inwentaryzacji źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego,
- Szczegółowa analiza wyników badań natężenia pól elektromagnetycznych z instalacji nadawczych telefonii komórkowej i sieci przesyłowej 110 i 220 kV,
- Wyznaczenie ewentualnych obszarów ograniczonego użytkowania,
- Informowanie mieszkańców o wynikach badań eliminujących ze stosowania artykuły gospodarstwa domowego, czy sprzęt medyczny,
- Określenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lokalizacji obiektów i instalacji emitujących pola elektromagnetyczne.

7.2.1.6. Powiatowy Cel strategiczny Nr 6/1

Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu - zachowanie standardów jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z wymaganiami prawa krajowego i unijnego

Cel ten ma za zadanie dotrzymanie standardów jakości powietrza na obszarze powiatu tarnobrzeskiego. Rola starosty we wdrażaniu przepisów unijnych i krajowych w zakresie ochrony powietrza polegać będzie na współdziałaniu w przygotowaniu programu ochrony powietrza (wyrażanie opinii). W stanie istniejącym nie zachodzi konieczność opracowania takiego programu.

Ograniczanie „emisji niskiej” pochodzącej ze źródeł osadniczych należy głównie do zadań samorządów gminnych. Do przedsiębiorców należy ograniczanie emisji pochodzącej z procesów technologicznych w zakładach przemysłowych. Istotnym kierunkiem działań będzie edukacja ekologiczna w tym zakresie oraz promowanie odnawialnych źródeł energii.

Gminne cele ekologiczne:

7.2.1.6/1. Zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń w mieście i miejscowościach gminy.

Zadania do realizacji:

Zadania krótkoterminowe (do 2006 r.):

- wdrażanie wszelkich inwestycji ograniczających emisję zanieczyszczeń, szczególnie tzw. „niskiej emisji” ze źródeł osadniczych - propagowanie wykorzystania paliw „ekologicznych” (gazu, oleju opałowego, biomasy) w indywidualnych systemach grzewczych,
- poprawa standardów technicznych dróg.

Zadania długoterminowe (2007 – 2013 r.):

- ograniczenie strat ciepła (docieplanie budynków, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej) – termomodernizacja budynków oświatowych w Baranowie Sandomierskim, Skopaniu, Ślęzakach, Woli Baranowskiej,
- eliminacja ruchu tranzytowego z terenów zwartej zabudowy – budowa obwodnicy,
- tworzenie warunków dla intensyfikacji ruchu rowerowego – wyznaczanie ścieżek rowerowych.

7.2.1.6/2. Przeciwdziałanie zmianom klimatu.

Zadania do realizacji:

Zadania długoterminowe (do 2015 r.):

- wszystkie kierunki i działania ograniczające emisję zanieczyszczeń do powietrza,
- zwiększenie lesistości powiatu (jeden ze sposobów pochłaniania CO₂),
- uszczelnianie i usprawnianie procesów przesyłu gazu ziemnego.

7.2.1.7. Powiatowy cel strategiczny Nr 7/1

Przeciwdziałanie poważnym awariom – zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego

Realizacja tego celu jest istotna przede wszystkim ze względu na przebieg przez teren powiatu dróg, którymi przewożone są materiały niebezpieczne.

Działania w zakresie realizacji celu koncentrować będą się głównie w sferze osadniczej, wzdłuż odcinków dróg krajowych i wojewódzkich służących do transportu materiałów niebezpiecznych.

Działania w zakresie ochrony ludności i ochrony zdrowia na poziomie powiatu prowadzone są przez Powiatowy Zespół d.s. Ochrony Przeciwpożarowej i Ratownictwa oraz Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto realizacja celu

strategicznego polegać będzie m.in. na opracowaniu i aktualizacji: powiatowych planów obrony cywilnej, planu działania w sytuacjach kryzysowych oraz planu doraźnej ochrony przed powodzią, organizacji szkoleń treningów i ćwiczeń w zakresie OC, obsłudze powiatowego ośrodka analizy danych i alarmowania, systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania.

Na terenie gminy brak jest zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii.

Gminne cele ekologiczne:

7.2.1.7/1. Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu pojazdów z towarami niebezpiecznymi na terenie powiatu tarnobrzeskiego.

Zadania do realizacji:

Zadania krótkoterminowe (do 2006 r.):

- rozbudowa i modernizacja systemu wczesnego ostrzegania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej (m.in. opracowanie i stosowanie procedur postępowania w sytuacji zagrożenia),
- modernizacja i stała poprawa wyposażenia jednostek ratownictwa wodnego i ekologicznego,
- techniczne i organizacyjne wspieranie służb odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego (w tym chemicznego i biologicznego),
- ujednolicenie systemu alarmowania.

Zadania długoterminowe (do 2015 r.):

- wzmożone kontrole pojazdów przewożących materiały niebezpieczne prowadzone przez: WIOŚ, PSP, Policję, Inspekcję Drogową;
- modernizacje zbyt wąskich odcinków dróg, którymi przewozi się materiały niebezpieczne;

7.2.1.8. Powiatowy cel strategiczny Nr 8/1

Ochrona przyrody, krajobrazu, bioróżnorodności – zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych powiatu

Zgodnie z „Programem ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego” realizacja tego celu ukierunkowana będzie na tworzenie i doskonalenie systemu obszarów chroniony

Gminne cele ekologiczne:

7.2.1.8/1. Ochrona i rozwój obiektów i obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych.

Zadania do realizacji:

Zadania krótkoterminowe (do 2006 r.):

- konserwacja pomników przyrody (na wniosek właściciela lub zarządcy, w zależności od stanu zdrowotnego),
- zachowanie obecnego użytkowania i wykluczenie działalności powodującej zmiany warunków siedliskowych i wodnych (za wyjątkiem działań dla ich zachowania) terenów mających wchodzić w skład Parku

Krajobrazowego Doliny Wisły i Parku Krajobrazowego Puszczy Sandomierskiej,

- zachowanie obiektów oraz terenów w bezpośrednim otoczeniu terenów planowanych jako użytki ekologiczne,
- ochrona i rewaloryzacja istniejących terenów zieleni i zadrzewień.

Zadania długoterminowe (do 2015 r.):

utworzenie użytków ekologicznych:

- oczko wodne w obrębie starorzecza Wisły w Dymitrowie Małym,
- oczko wodne w obrębie starorzecza Wisły w Baranowie Sandomierskim,
- oczko wodne w obrębie starorzecza Wisły w Siedleszczanach,
- naturalny zbiornik wodny w Dymitrowie Dużym,
- naturalny zbiornik wodny w Dymitrowie Małym,
- tworzenie nowych terenów zieleni i zadrzewień w obszarach zabudowanych.

7.2.2. Racjonalne użytkowanie zasobów środowiska

7.2.2.1. Powiatowy Cel strategiczny Nr 1/2

Ochrona kopalni i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych - Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalni dla zapewnienia dostępności nieodnawialnych zasobów w przyszłości, w koordynacji z planami rozwoju powiatu

Gminne cele ekologiczne:

7.2.2.1/1. Ochrona istniejących zasobów kopalni, oraz rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

Zadania do realizacji:

Zadania krótkookresowe (do 2006 r.)

- Przegląd występującej dla terenu Gminy dokumentacji geologicznej w zakresie dostępności złóż;
- Określenie, w porozumieniu z powiatem, potrzeb w zakresie eksploatowanych surowców;
- Bieżąca rekultywacja terenów poeksploatacyjnych surowców ilastych i kruszyw i kontrola realizacji wypełniania przez przedsiębiorstwa obowiązku rekultywacji;
- Tworzenie warunków dla prac w zakresie poszukiwania nowych złóż.

Zadania długookresowe (2007 – 2010)

- Wyznaczenie kolejnych, potencjalnych złóż do eksploatacji w planie zagospodarowania przestrzennego gminy;
- Ograniczanie nielegalnego wydobycia surowców w znacznym stopniu wpływającego ujemnie na środowisko

poprzez dewastację powierzchni gruntu i marnotrawstwo zasobów;

- Udzielanie koncesji na wydobycie kopalni pospolitych tylko na terenach przewidzianych w planach zagospodarowania przestrzennego, oraz po stwierdzeniu, że zapotrzebowanie jest wyższe niż możliwości pozyskania w najbliższej okolicy;
- Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych surowców ilastych i kruszyw i kontrola realizacji wypełniania przez przedsiębiorstwa obowiązku rekultywacji;
- Ochrona złóż już udokumentowanych i obszarów perspektywicznych w planach zagospodarowania przestrzennego;
- Kontrola maksymalnego (w granicach objętych koncesją) wykorzystania złóż eksploatowanych;

7.2.2.2. Powiatowy cel strategiczny Nr 2/2

Rozwój energetyki odnawialnej – optymalne wykorzystanie zasobów odnawialnych i upowszechnianie ich stosowania jako źródeł energii.

Gminne cele ekologiczne:

7.2.2.2/1. Wzrost produkcji energii z wykorzystaniem źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym, na obszarze gminy Baranów Sandomierski.

Na terenie Gminy Baranów Sandomierski istnieją możliwości stosowania:

- biomasy z własnego terenu w postaci drewna, oraz odpadów drzewnych (jako odpad są tutaj także traktowane gałęzie drzew pozostałe po wycince drzew) i wierzby energetycznej
- biogaz z instalacji do kompostowania odpadów organicznych
- promieniowanie słoneczne
- siła wiatru

Użytkowanie odnawialnych źródeł energii umożliwia osiągnięcie korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych (w tym przede wszystkim zmniejszenie uciążliwości związanej z tzw. niską emisją), a wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju gminy.

Zadania do realizacji:

Zadania krótkookresowe (do 2006 r.)

- Przeprowadzenie inwentaryzacji gospodarstw na terenie gminy pod kątem stosowanego źródła energii (gaz ziemny, gaz propan-butan, węgiel);
- Wyznaczenie obszarów preferowanych do stosowania energii odnawialnej;
- Pomoc w podejmowaniu uprawy wierzby energetycznej;
- Przeprowadzenie akcji informacyjnej w zakresie możliwości stosowania biomasy;

- Określenie ilości możliwego do pozyskania drewna, które może być stosowane jako paliwo (z terenów leśnych gminy).

Zadania długookresowe (2007 – 2010 r.):

- Wprowadzenie w obiektach, które są własnością gminy, kolektorów słonecznych;
- Budowa i zakup urządzeń i instalacji do produkcji i transportu wytwarzanej biomasy jako jednego z czynników obniżających koszt jej zastosowania;
- Ciągłe propagowanie rozwoju energetyki odnawialnej i nośników energii bardziej przyjaznych środowisku, zwłaszcza z wykorzystaniem energii słonecznej do ogrzewania mieszkań (na podstawie eksploatacji własnych instalacji);
- Włączanie problematyki energii odnawialnej do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i aktualizowanych studiów zagospodarowania przestrzennego gmin;
- Stosowanie preferencji finansowych w przypadku stosowania źródeł energii odnawialnej, zwłaszcza w obszarach gęstej zabudowy zagrodowej.

7.2.2.3. Powiatowy cel strategiczny Nr 3/2

Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb oraz rozwój rolnictwa ekologicznego.

Gminne cele ekologiczne:

7.2.2.3/1. Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem wskutek czynników naturalnych i antropogenicznych

Realizacja tego celu powinna doprowadzić do:

- zachowania do użytkowania rolniczego gleb najwyższych klas bonitacyjnych;
- ochrony gleb przed degradacją powodowaną przez czynniki antropogeniczne i naturalne;
- rekultywacji gleb zdegradowanych;
- optymalnego wykorzystaniu gleb w zależności od uwarunkowań przyrodniczych
- ściślejszej współpracy z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Boguchwale, Stacją Chemiczno-Rolniczą w Rzeszowie, Nadleśnictwem w Budzie Stalowskiej, Starostwem Powiatowym w Tarnobrzegu.

Zadania krótkookresowe

- Wprowadzenie do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy zapisów chroniących grunty o najwyższych klasach bonitacyjnych przed możliwością zmiany klasyfikacji
- Wszechstronna pomoc w aktywizacji rolników gospodarujących na najlepszych glebach
- Opracowanie programu rekultywacji gleb i zalesiania gleb najniższych klas bonitacyjnych

- Współdziałal w tworzeniu monitoringu badań gleb

Zadania długookresowe

- Rekultywacja gleb i włączenie ich do obiegu gospodarczego
- Zalesianie gleb najniższych klas bonitacyjnych
- Wszechstronna pomoc w uzyskiwaniu funduszy na modernizację gospodarstw rolnych
- Kontrola właściwego użytkowania gleb, a w szczególności stosowania nawozów mineralnych i naturalnych oraz środków ochrony roślin
- Podnoszenie poziomu wiedzy użytkowników gleb i gruntów w zakresie możliwości zasobów glebowych i ich degradacji oraz w zakresie rolnictwa ekologicznego

7.2.2.3/2. Rozwój rolnictwa ekologicznego

Zadania krótkookresowe

- Przeprowadzenie akcji informacyjnej na temat warunków uzyskania certyfikatu gospodarstwa ekologicznego;
- Organizacja szkoleń w zakresie prowadzenia gospodarstwa ekologicznego

Zadania długookresowe

- Tworzenie warunków do stałego rozwoju rolnictwa ekologicznego (dalsze szkolenia, poszukiwanie rynków zbytu produktów gospodarstw ekologicznych, pomoc w tworzeniu związków producenckich, pomoc w poszukiwaniu funduszy na rozwój rolnictwa ekologicznego);

7.2.2.4. Powiatowy cel strategiczny Nr 4/2

Ochrona i zrównoważony rozwój lasów oraz regulacja lesistości.

W Gminie Baranów Sandomierski lasy zajmują 23,4% obszaru gminy i położone są głównie w południowej części gminy. Lesistość gminy jest mniejsza niż średnia krajowa (28,4 %) i zdecydowanie mniejsza niż średnia wojewódzka (35,9%). Ponadto na terenie gminy nie występują obszary chronione.

W gminie występują znaczne obszary gleb ubogich, niskich klas bonitacyjnych wykształconych na piaskach. Są to jednakże obszary naturalnych siedlisk borowych. W związku z tym istnieje uzasadnienie dla sformułowanych niżej celów.

Gminne cele ekologiczne:

7.2.2.4/1. Zwiększenie stopnia lesistości gminy.

Zadania krótkookresowe (do 2006 r.)

- intensyfikacja prac związanych z opracowaniem i aktualizacją planów zarządzania lasów niepaństwowych (będących własnością osób fizycznych i wspólnot gruntowych) oraz doskonalenie nadzoru nad realizacją tych planów tj. wzmocnienie nadzoru i doradztwa fachowego w stosunku do lasów niepaństwowych, w tym

- przygotowywanie materiałów informacyjnych i edukacja ekologiczna;
- przygotowanie podstaw do regulacji zalesień, w tym: weryfikacja klasyfikacji gruntów (granicy rolno-leśnej), uregulowanie spraw związanych z wykazywaniem powierzchni leśnych w ewidencji gruntów oraz optymalnej lokalizacji zalesień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- nadzór i kontrola zalesień gruntów prywatnych oraz szkolenie właścicieli zalesionych gruntów.

Zadania długookresowe(2007 – 2010):

- Ustalenie przebiegu granicy rolno-leśnej poprzez określenie konturu istniejących i przyszłych kompleksów leśnych
- Tworzenie zwartych kompleksów leśnych o powierzchni co najmniej 5 ha
- Zalesianie gruntów najniższych klas bonitacyjnych
- Pielęgnacja utworzonych upraw leśnych
- Ochrona stanu sanitarno-zdrowotnego starodrzewów
- Scalanie niewielkich enklaw leśnych w większe kompleksy

7.2.2.4/2. Rozwój i ochrona różnorodności ekosystemów w gminie

Zgodnie z „Programem ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego” realizacja tego celu ukierunkowana będzie na tworzenie i doskonalenie systemu obszarów chronionych, w tym ochronę obszarów o wysokich walorach przyrodniczych.

Na szczeblu lokalnym ochrona i podnoszenie wartości krajobrazu polegać będzie na działaniach takich jak:

- bieżąca ochrona elementów tworzących walory krajobrazowe;
- racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi;
- stosowanie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- odtwarzanie krajobrazów zdegradowanych (w uzasadnionych przypadkach);
- zwiększenie aktywności społeczeństwa w decydowaniu o losie otaczającego krajobrazu.

Działania prowadzone w ramach realizacji celu strategicznego (w większości o charakterze ciągłym) to:

- utrzymanie istniejących obiektów i powołanie nowych form prawnie chronionej przyrody i krajobrazu;
- zachowanie i wzbogacanie istniejących oraz odtwarzanie zanikłych elementów różnorodności biologicznej, w tym renaturalizacja cennych ekosystemów i siedlisk;
- ochrona dolin rzecznych i innych korytarzy ekologicznych, zwłaszcza o znaczeniu ponadlokalnym;

- usuwanie lub ograniczanie aktualnych i potencjalnych zagrożeń dla zachowania różnorodności biologicznej;
- wspieranie działalności lokalnych proekologicznych organizacji pozarządowych i ruchów społecznych, działających na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego w powiecie;
- realizacja programu wprowadzania zadrzewień i zakrzaceń śródpolnych;
- kontrola pozyskiwania zasobów przyrodniczych z ich naturalnych siedlisk;
- bieżąca ochrona walorów przyrodniczych i pomników przyrody;
- opracowanie i wdrażanie programów ochrony terenów zieleni w miastach i gminach.

7.2.3. Edukacja ekologiczna

7.2.3.1. Powiatowy cel strategiczny Nr 1/3

Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego - Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy i miasta Baranów Sandomierski oraz rozwój komunikacji społecznej w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych

Realizacja tego celu powinna przede wszystkim doprowadzić do zmiany mentalności społeczeństwa w sposobie dostrzegania środowiska. Należy uświadomić społeczeństwu, że środowisko nie powinno służyć jedynie do zaspokojenia bieżących potrzeb, ale należy zachować jego walory dla przyszłych pokoleń.

Gminne cele ekologiczne:

7.2.3.1/1. doprowadzenie do stanu, w którym myślenie proekologiczne będzie normalnym zachowaniem każdego mieszkańca gminy Baranów Sandomierski.

Zadania krótkoterminowe(do 2006 r.)

- zapoznanie nauczycieli z gminnym programem ochrony środowiska i gminnym planem gospodarki odpadami,
- włączenie elementów programu i planu w programy nauczania w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkole średniej,
- wprowadzenie formy warsztatów ekologicznych dla dzieci i młodzieży w poszczególnych sołectwach,
- przeprowadzenie powszechnej akcji informacyjnej dotyczącej celów programu i planu (plakaty, broszury, zebrania wiejskie, imprezy rodzinne, itp.),

Zadania długookresowe (2007- 2010 r.)

- konsekwentne i skuteczne egzekwowanie przepisów w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy, postępowania z odpadami, gospodarki wodno-ściekowej, hałasu;
- dalsze rozwijanie edukacji ekologicznej w szkołach;
- utworzenie dydaktycznej ścieżki ekologicznej na terenie Gminy;

- pomoc techniczno-finansowa w organizowaniu imprez ekologicznych przez szkoły, organizacje społeczne, itp.;
- dalsze prowadzenie akcji edukacyjnej – poszukiwanie środków na jej prowadzenie;
- uczestnictwo w wojewódzkich, krajowych i międzynarodowych programach edukacji ekologicznej.

7.2.3.1/2. promowanie rolnictwa ekologicznego, odnawialnych źródeł energii.

Zadania krótkookresowe

- Propagowanie rolnictwa ekologicznego
- Tworzenie gospodarstw ekologicznych - ciągle

7.2.4. Współpraca z sąsiednimi powiatami

7.2.4.1. Powiatowy cel strategiczny

Współpraca w działaniach podejmowanych na rzecz poprawy stanu środowiska oraz ochrony i wykorzystania jego zasobów.

Gminne cele ekologiczne:

7.2.4.1/1. uzyskanie efektów ekologicznych ze współpracy z sąsiednimi gminami.

Współpraca Gminy Baranów Sandomierski powinna obejmować:

- działania na szczeblu powiatów tarnobrzeskiego i mieleckiego w zakresie ochrony przeciwpowodziowej gmin w ramach powiatowych centrów zarządzania kryzysowego,
- działania na szczeblu powiatów tarnobrzeskiego i kolbuszowskiego w zakresie ochrony przeciwpożarowej lasów w ramach PCZK,
- opracowanie z gminą Padew Narodowa wspólnego programu działania w zakresie poprawy stanu jakościowego wód Babulówki i Trześniówki,
- opracowanie z Gminą Miejską Tarnobrzeg i Gminą Grębów wspólnego programu działania w zakresie poprawy stanu jakościowego wód Trześniówki,
- współpraca z wszystkimi ościennymi gminami w zakresie melioracji,
- współpraca z wszystkimi ościennymi gminami w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

8. Instrumenty i narzędzia realizacji programu

8.1. Instrumenty administracyjno-prawne

Instrumenty prawno - administracyjne, które znajdują zastosowanie w zarządzaniu realizacją Gminnego Programu Ochrony Środowiska to w odniesieniu do gminy:

- 1) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Baranów Sandomierski;
- 2) Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, przy sporządzaniu których należy uwzględnić:

- a) istniejące i potencjalne obiekty niebezpieczne,
 - b) obszary niespełniające ustalonych wymagań w zakresie jakości środowiska,
 - c) obszary zalesień i zadrzewień,
 - d) obiekty i obszary o szczególnych walorach przyrodniczych,
 - e) wykorzystanie lokalnego potencjału w zakresie zaopatrzenia w energię i surowce,
 - f) relacje pomiędzy terenami zainwestowanymi a otwartymi.
- 3) Plany ochrony parków krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody;
 - 4) Powiatowy program ochrony środowiska dla powiatu Tarnobrzeskiego oraz powiatów ościennych (kolbuszowskiego, mieleckiego i stalowowolskiego) oraz gminne programy ochrony środowiska gmin sąsiadujących z gminą Baranów Sandomierski;
 - 5) Powiatowy plan gospodarki odpadami dla powiatu Tarnobrzeskiego oraz powiatów ościennych (kolbuszowskiego, mieleckiego i stalowowolskiego) oraz plany gospodarki odpadami gmin sąsiadujących z Gminą Baranów Sandomierski;
 - 6) Pozwolenia i zezwolenia określające zakres korzystania ze środowiska lub poszczególnych jego elementów (w tym koncesje na eksploatację złóż) – rola opiniotwórcza gminy;
 - 7) Program Ochrony Przyrody – Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Buda Stalowska;
 - 8) Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
 - 9) Strategie, programy branżowe i plany: ratownicze, ochrony przeciwpowodziowej, gospodarki wodnej itp.,
 - 10) Programy naprawcze i pogromy dostosowawcze tworzone w celu doprowadzenia do przestrzegania standardów jakości środowiska, w przypadkach wskazanych w prawie ochrony środowiska lub innych przepisach szczególnych;
 - 11) Rozstrzygnięcia w sprawie przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze ;
 - 12) Informacje o środowisku wynikające z zapisów ustawy prawo ochrony środowiska;
 - 13) Oceny zagrożeń dla zdrowia ludzi i środowiska, w związku z podejmowaniem działań polegających na zamkniętym użyciu GMO, zamierzonym uwolnieniu GMO do środowiska;
 - 14) Sprawozdania gminy wynikające z przepisów szczególnych;
 - 15) Rejestry:
 - a) terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, hałasu, zanieczyszczenia powietrza itp.
 - b) terenów, na których występują przekroczenia standardów jakości gleby lub ziemi,

c) obszarów objętych jedną z form ochrony,

Jako członka Unii Europejskiej obowiązują także unijne instrumenty prawne w ochronie środowiska, tj. dyrektywy, rozporządzenia, decyzje.

8.2. Instrumenty ekonomiczno-rynkowe

Z wyszczególnionych w Wojewódzkim i Powiatowym Programach Ochrony Środowiska instrumentach ekonomiczno-rynkowych, gmina Baranów Sandomierski szczególny nacisk położony na;

- 1) rozwijanie produkcji i usług, które mniej obciążają środowisko;
- 2) zachowanie i tworzenie miejsc pracy w dziedzinach służących bezpośrednio lub pośrednio ochronie środowiska (tzw. zielone miejsca pracy);
- 3) równoprawne warunki w dostępie do ograniczonych zasobów;

8.3. Instrumenty finansowe

Finansowanie przyjętych w Programie działań mających zapewnić osiągnięcie ustalonych dla gminy celów odbywać się będzie poprzez :

- 1) celowe fundusze ekologiczne;
- 2) budżet gminy (w tym dotacje do realizacji zadań rządowych);
- 3) komercyjne instytucje finansowe, w tym banki udzielające kredytów na cele ekologiczne,
- 4) środki własne przedsiębiorców i inwestorów;
- 5) pozostałe niekomercyjne krajowe instytucje finansowe (np. fundacje),
- 6) przedakcesyjne fundusze pomocowe i fundusze strukturalne Unii Europejskiej;

zagraniczne instytucje finansowe i inne programy pomocowe.

8.4. Instrumenty edukacyjno-informacyjne

Przyjęte w Programie narzędzia dla sprawnej i bezkonfliktowej jego realizacji to:

- 1) działania wewnętrzne samorządów, w tym samodoskonalenie, asertywny i interdyscyplinarny model pracy, współpraca i partnerstwo w obrębie instytucji gminnych (np. leśnictwem, ośrodkiem doradztwa rolniczego itp.);
- 2) budowanie powiązań władz samorządowych ze społeczeństwem poprzez: propagowanie udziału społeczeństwa w zarządzaniu (systemy konsultacji i debat publicznych) oraz w procedurach ocen oddziaływania na środowisko; kampanie edukacyjne kierowane do określonych odbiorców, lub prowadzone przez określone czynniki społeczne (szkoła, kościół, itp.)

Należy zapewnić powszechny dostęp do informacji o środowisku na zasadach określonych w przepisach.

8.5. Kontrola programu

Burmistrz Miasta i Gminy jest odpowiedzialny za realizację zadań przyjętych w programie. Proces realizacji tych zadań powinien być poddawany okresowej, częściowej lub pełnej ocenie (kontroli). Kontrola prowadzona jest na szczeblu gminy, powiatu i województwa.

System kontroli Programu obejmuje:

- 1) Opiniowanie projektu Programu

Zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska, gminny program ochrony środowiska (wraz ze stanowiącym jego integralną część gminnym planem gospodarki odpadami) powinien zostać uchwalony przez radę gminy. Proces ten poprzedzony jest etapem opiniowania. Zgodnie z w/w ustawą projekt gminnego programu podlega zaopiniowaniu przez **zarząd województwa** oraz zarząd powiatu. Organy te udzielają opinii w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania projektu. Nieudzielenie opinii w tym terminie uznaje się za opinię pozytywną.

- 2) Raport z postępów we wdrażaniu programu

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Burmistrz ma obowiązek składania co 2 lata Radzie Miasta i Gminy sprawozdania z realizacji programu ochrony środowiska. Pierwszy termin złożenia sprawozdania z realizacji programu upływa 30 czerwca 2006 r.

Sprawozdanie z realizacji gminnego programu ochrony środowiska powinno obejmować:

- ocenę stopnia realizacji określonych w planie celów i kierunków działań,
- sprawozdanie z wykonanych zadań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych,
- zgodność wykonanych zadań z harmonogramem prac,
- sprawozdanie z realizacji harmonogramu finansowania założonych przedsięwzięć.

Sprawozdanie może zawierać informacje dotyczące zaistniałych zmian w aktach prawnych, założeniach podstawowych, planach wyższego rzędu, itp., co będzie powodować konieczność weryfikacji programu i jego aktualizację.

- 3) Weryfikacja i aktualizacja programu

Zgodnie ze wskazówkami zawartymi w ustawie prawo ochrony środowiska wymaga się, aby programy ochrony środowiska aktualizowane były nie rzadziej niż raz na 4 lata. Przed upływem tego okresu (prawdopodobnie przed datą 30 czerwca 2008 r.) należy dokonać weryfikacji, które z elementów programu muszą ulec ponownej aktualizacji i analizie, oraz należy zaktualizować cele i działania krótkoterminowe i długoterminowe. Proponuje się także przeprowadzanie jeden raz w roku przeglądu „Programu...” w celu analizy stopnia realizacji wyznaczonych zadań i podjęcia natychmiastowych działań weryfikacyjnych.

Skutecznym narzędziem kontroli jest monitoring. System monitoringu w Gminie Baranów Sandomierski prowadzony będzie w trzech płaszczyznach:

- 1) monitoring środowiska w zakresie stanu poszczególnych elementów środowiska oraz zmiany czynników antropopresji, szczególnie w takich elementach, jak: niska emisja, transport (hałas), gospodarka wodno-ściekowa, rolnictwo i leśnictwo, gospodarka odpadami;
- 2) monitoring wdrażania Programu, w tym kontrola aktywności instytucji, odpowiedzialnych za realizację zadań w zakresie ochrony środowiska w gminie;
- 3) monitoring skutków realizacji Programu, w tym monitoring świadomości społecznej w tym zakresie.

8.6. Monitoring środowiska

Monitoring środowiska prowadzony jest na trzech poziomach. Krajowy monitoring środowiska (jego poszczególnych elementów) prowadzony jest przez różne instytucje i organy, a koordynowany jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska. Na terenie gminy nie występują punkty monitoringu krajowego w żadnym elemencie środowiska. Monitoring regionalny prowadzony jest na szczeblu wojewódzkim (międzywojewódzkim, międzypowiatowym). Teren gminy nie jest obecnie objęty monitoringiem regionalnym. Monitoring lokalny prowadzony jest przede wszystkim przez jednostki organizacyjne korzystające ze środowiska. Obecnie żaden z funkcjonujących na terenie gminy zakładów nie jest zobowiązany do prowadzenia badań monitoringowych. Wejście Polski w struktury Unii Europejskiej wymusiło zmiany przepisów ochrony środowiska, w celu dostosowania ich do standardów UE. Zmianie ulega także system prowadzonego monitoringu. Ma to na celu dostosowanie monitoringu środowiska do zakresu określonego w przepisach prawnych i dyrektywach Unii Europejskiej oraz zaleceń OECD. Prowadzenie monitoringu środowiska przekracza możliwości gminy, dlatego jego realizacja musi być uzgadniana co najmniej na szczeblu powiatu. Z punktu widzenia interesów gminy, monitoring powinien objąć rzekę Babulówkę, wody podziemne, gleby, oraz hałas komunikacyjny w rejonie drogi wojewódzkiej nr 982.

8.7. Monitoring wdrażania i realizacji programu

Ponieważ monitoring wdrażania i realizacji Programu powinien służyć ocenie nie tylko na szczeblu gminnym, ale i powiatowym oraz wojewódzkim, przyjęty zostanie monitoring opracowany w Programie OŚ dla powiatu Tarnobrzeskiego i dotyczyć będzie:

- 1) określenia stopnia realizacji przyjętych celów;
- 2) oceny realizacji programów i projektów inwestycyjnych w ochronie środowiska;
- 3) określenia stopnia rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- 4) analizy przyczyn tych rozbieżności.

8.8. Monitoring skutków realizacji programu

Monitoring skutków realizacji Programu prowadzony będzie poprzez ocenę:

- 1) poprawy standardów jakości środowiska poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców;
- 2) aktywności i reakcji społeczeństwa;
- 3) ocenę stopnia realizacji działań.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji działań będzie wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskiwane efekty rzeczowe.

Uzyskiwane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm komponentów środowiska, dokonaną w ramach systemu monitoringu, ilustrować będą zaawansowanie realizacji Programu w skali rocznej i umożliwić dokonywanie niezbędnych korekt na bieżąco. Ocena stopnia realizacji działań odbywać się będzie poprzez mierniki realizacji celów strategicznych określone w tabeli Nr 15. Posługiwanie się, m.in. tymi miernikami, pozwoli na:

- określenie w jakim stopniu Program wpisuje się w układ limitów krajowych, kreślonych w polityce ekologicznej państwa;
- ocenę na ile powiat spełnia lub zbliża się do standardów europejskich.

Celem monitoringu jest, między innymi, identyfikacja, kontrola i ocena wskaźników dotyczących:

- stopnia zmniejszenia różnicy między faktycznym zanieczyszczeniem środowiska, a zanieczyszczeniem dopuszczalnym na danym obszarze;
- ilości zużywanej energii, materiałów, wody, wytwarzanych odpadów, emitowanych zanieczyszczeń w przeliczeniu na: jednostkę dochodu narodowego, wielkość produkcji (wyrażoną w jednostkach fizycznych), wartość sprzedaną lub na mieszkańca;
- stosunku uzyskiwanych efektów ekologicznych do ponoszonych nakładów;
- technologiczno-ekologicznej charakterystyki materiałów, urządzeń i produktów ujawnianych na etykietach lub w dokumentach technicznych produktów.

Powyższe wskaźniki powinny być gromadzone i wykorzystywane do oceny realizacji polityki ekologicznej na obszarze powiatu w przekroju terytorialnym i branżowym.

9. Struktura zarządzania programem

Burmistrz Miasta i Gminie jest odpowiedzialny za realizację programu. Tym niemniej Starosta, dysponuje instrumentami prawnymi (decyzje, zezwolenia, uzgadnianie, koncesje, kontrola i monitoring, nadzór, publiczne rejestry) umożliwiającymi realizację zadań na terenie gminy, między innymi, w zakresie:

- 1) zalesień i nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, łowiectwa,
- 2) ochrony powierzchni ziemi,
- 3) ochrony przed hałasem,
- 4) ochrony powietrza,
- 5) korzystania z zasobów wodnych,
- 6) zrzutu ścieków do wód lub ziemi,
- 7) wytwarzania, odzysku, unieszkodliwiania i transportu odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne,

- 8) procesów inwestycyjnych związanych z przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, dla których raport może być wymagany).

Burmistrz opiniuje wszystkie w/w decyzje a ponadto posiada instrument w postaci zarządzania przestrzenią i środowiskiem, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto Program jest powiązany z innymi dokumentami o charakterze programu, planu, strategii, dlatego w zarządzaniu Programem należy uwzględnić również instytucje samorządowe i rządowe działające na rzecz ochrony środowiska na poziomie wojewódzkim i regionalnym, a w szczególności:

1. Wojewodę Podkarpackiego oraz podległe mu służby zespolone, dysponujące instrumentami prawnymi w zakresie: reglamentowania prawa do korzystania ze środowiska, kontroli, nadzoru, negocjacji, opiniowania oraz Państwowa Straż Pożarna, w zakresie ratownictwa ekologicznego.
2. Administracja niespolona (specjalna) dysponująca instrumentami prawnymi w zakresie: reglamentowania prawa do korzystania ze środowiska, kontroli, nadzoru, negocjacji, opiniowania, realizacji przedsięwzięć w tym:
 - a) Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie - Inspektorat w Rzeszowie,
 - b) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Rzeszowie
 - c) Wojewódzki Inspektor Sanitarny,
 - d) Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej w Przemyślu,
 - e) Izba Celna w Przemyślu, Regionalna
 - f) Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie
 - g) Zarząd Parków Krajobrazowych w Krośnie – realizujące zadania ochrony przyrody i edukacji na obszarze objętym Programem
 - h) Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie;

9.1. Procedura weryfikacji programu

Ponieważ cały czas trwają procesy rozwoju i zmian w sferach: gospodarczej, przyrodniczej, przestrzennej, społecznej i polityczno – instytucjonalnej, narzuca to konieczność nieustannego monitorowania:

- realizacji celów i działań, określonych w programie;
- zmian warunków realizacji, zachodzących na obszarze kraju, województwa powiatu oraz terenów sąsiadujących z powiatem;

Wyniki oceny tych czynników będą służyły do weryfikacji przyjętych założeń, celów i sposobów ich realizacji oraz ustalonych w programie priorytetów. Burmistrz co 2 lata sporządzać będzie raporty z wykonania programu i przedstawiał je Radzie Miasta i Gminy. Aktualizacja programu powinna odbywać się nie rzadziej niż co 4 lata.

Wypracowane strategie i procedury, po ustaleniu i weryfikacji, powinny stać się podstawą współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk odpowiedzialnych za ostateczny stan środowiska na obszarze gminy. Uczytelnienie i uporządkowanie samego procesu planowania i zarządzania spowoduje, że powtarzające się działania dotyczące dobrych rozwiązań stworzą mechanizmy samoregulacji.

10. Źródła finansowania programu

10.1. Założenia szacunku kosztów realizacji programu

Finansowanie inwestycji i przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska, obejmie następujące formy:

- ◆ Środki własne inwestorów;
- ◆ Pożyczki, dotacje, dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Narodowy, Wojewódzki i Powiatowy Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- ◆ Dotacje i dopłaty z gromadzonych środków na powiatowych i gminnych funduszach ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- ◆ Kredyty preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska (BOŚ S.A.) z dopłatami do oprocentowania lub ze środków donatorów, kredyty komercyjne, kredyty konsorcjonalne;
- ◆ Zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy pomocowe (np. z ekokonwersji poprzez EKOFUNDUSZ, fundusze strukturalne i fundusz spójności, fundacja ISPA);
- ◆ Kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju – EBOiR, Bank Światowy);
- ◆ Kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne;
- ◆ Leasing;

Gmina Baranów Sandomierski będzie finansowała z dochodów własnych inwestycje gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, infrastruktury drogowej (drogi gminne), termomodernizacji budynków komunalnych, utrzymania i rozwoju gminnych terenów zielonych. Remonty, modernizacje i rozwój infrastruktury ochrony środowiska będą finansowane przez kapitał sektora prywatnego. Gmina i przedsiębiorstwo komunalne tworzyć będą korzystne warunki, m in. poprzez udzielanie koncesji firmom prywatnym na budowę i eksploatację gminnej infrastruktury w ramach partnerstwa publiczno - prywatnego.

10.2. Finansowanie programu

Środki pochodzące z funduszy ochrony środowiska są możliwe do uzyskania w formie dotacji i preferencyjnych pożyczek dla proekologicznych przedsięwzięć podejmowanych przez samorządy lokalne i jednostki organizacyjne.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Kierunki przeznaczenia środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) zostały

określone w ustawie z 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627) – z późn. zm.), cele szczegółowe są aktualizowane co roku - dokumenty wewnętrzne Narodowego Funduszu, w tym zwłaszcza zasady udzielania pomocy finansowej oraz lista przedsięwzięć priorytetowych. Wysokość dofinansowania udzielonego przez NFOŚiGW jest uzależniona od efektywności wykorzystania środków Funduszu, z zastosowaniem zasady uzyskania optymalnego efektu ekologicznego i ekonomicznego.

Udzielone przez Narodowy Fundusz dofinansowanie, w formie pożyczek lub kredytów generalnie nie może przekroczyć 70% kosztów realizacji przedsięwzięcia. Pożyczki mogą być częściowo umarzone, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych w nich efektów oraz terminowych spłat poszczególnych rat. Szczegółowe zasady udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek są uchwalone przez Radę Nadzorczą Funduszu.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ze środków funduszu mogą być pokryte koszty poniesione po dniu podjęcia uchwały o przyznaniu dofinansowania. Środki funduszu nie mogą być wykorzystane na pokrycie kosztów związanych z przygotowaniem inwestycji oraz realizacją zadań uzupełniających bezpośrednią inwestycję.

Dominującą formą pomocy finansowej ze środków są oprocentowane pożyczki udzielane na preferencyjnych warunkach. Istnieją możliwości częściowego umorzenia pożyczek. Dotacje mogą być udzielane na proekologiczne zadania inwestycyjne i modernizacyjne realizowane przez jednostki strefy budżetowej, jednostki samorządów i inne jednostki organizacyjne prowadzące działalność w zakresie ochrony zdrowia, profilaktyki zdrowotnej, pomocy społecznej, oświaty i kultury. Pomoc ze środków funduszu może być udzielona wszelkim podmiotom realizującym zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, odpowiadające kryteriom wyboru przedsięwzięć na wniosek spełniający wymagania formalne.

Zgodnie z „Polityką ekologiczną państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” środki powierzone Narodowemu Funduszowi i Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska w Rzeszowie pochodzące z pomocy zagranicznej, mogą być wykorzystywane na dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z umowami, na podstawie których środki te przekazano, oraz zgodnie z procedurami obowiązującymi w tych funduszach.

Warunkiem udzielenia pomocy inwestycyjnej na ochronę środowiska będzie poniesienie określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z 10 grudnia 2002 r. Kosztów inwestycji przeznaczonych na:

- 1) osiągnięcie poprawy stanu środowiska, jeżeli nie zostały określone standardy ochrony środowiska, lub osiągnięcie efektów wykraczających ponad obowiązujące standardy ochrony środowiska,
- 2) dostosowanie istniejących lub nowych źródeł spalania paliw do standardów określonych w rozporządzeniu.

Maksymalna pomoc inwestycyjna może wynosić 30% poniesionych kosztów. W ściśle określonych rozporządzeniem przypadkach, pomoc może być zwiększona.

Powiatowe i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Środki gminnych funduszy (będące funduszami celowymi, będącymi w gestii gminy) zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska winny być przeznaczone na:

- Edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju
- Wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska
- Wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła
- Realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej
- Urządzanie i utrzymywanie terenów zielonych, zadrzewień, zakrzewień, parków
- Realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami
- Wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom
- Profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska
- Wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii
- Wspieranie ekologicznych form transportu
- Działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody
- Inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska
- Realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi

Finansowanie programu odbywać się będzie również przez nowe, wprowadzane sukcesywnie, instrumenty ekonomiczno-finansowe, m.in.: opłaty produktowe, kredyty krótkoterminowe służące zapewnieniu płynności inwestorom realizującym zadania; ubezpieczenia i zastawy ekologiczne; zbywalne uprawnienia do emisji zanieczyszczeń oraz dobrowolne porozumienia.

Program PHARE (Poland and Hungary Assistance in Restructuring Economies)

W ramach tego programu przedakcesyjnego, na projekty wspierające rozwój instytucjonalny, przeznaczono 30% rocznej alokacji, a na projekty typu inwestycyjnego - 70%.

Program ISPA (Instrument for Structural Poolicies for Preaccession Assistance)

W ramach programu ISPA dofinansowywane są następujące sektory środowiska:

- 1) gospodarka wodno-ściekowa - popierane są zwłaszcza projekty zwłaszcza zgłaszane przez miasta o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) co najmniej 100 000, w drugiej kolejności miasta o RLM 50-100 000 i mniejsze oraz przez związki gmin,
- 2) gospodarka odpadami,
- 3) ochrona powietrza.

Program SAPARD (Specjalny Program Akcesyjny Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich)

Fundusz ten służy wspieraniu rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich. Ze środków funduszu SAPARD wspomagane są rozwój i modernizacja infrastruktury wiejskiej, w tym także w zakresie ochrony środowiska. Ponadto w ramach wymienionych funduszy realizowane są zadania w zakresie edukacji ekologicznej i wprowadzania w przedsiębiorstwach najlepszych dostępnych technik. Wnioski o dofinansowanie przedsięwzięć w ramach funduszy przedakcesyjnych nie są już przyjmowane.

Pomoc strukturalna Unii Europejskiej

Fundusz Spójności

Kategoriemi interwencji w obszarze infrastruktury środowiskowej i wodnej wspomaganej przez Fundusz Spójności mogą być:

- 1) urzędnia w zakresie ochrony powietrza (kategoria interwencji 341);
- 2) infrastruktura służąca zapobieganiu hałasowi (kategoria interwencji 342);
- 3) urzędnia do odzysku odpadów komunalnych i przemysłowych (kategoria interwencji 343);
- 4) infrastruktura służąca do zapewnienia wody pitnej, jak zbiorniki, stacje uzdatniania, sieci dystrybucji (kategoria interwencji 344),
- 5) kanalizacja i oczyszczanie ścieków (kategoria interwencji 345);
- 6) urzędnia przeciwpowodziowe,
- 7) infrastruktura energetyczna, w tym produkcja, dostawa energii (kategoria interwencji 33);
- 8) odnawialne źródła energii, w tym energia słoneczna, wiatrowa, wodna, z biomasy (kategoria interwencji 332).

Najważniejsze uwarunkowania finansowe i ekonomiczne wyboru projektów ekologicznych dla Funduszu Spójności:

poszczególne przedsięwzięcia będą mogły uzyskać wsparcie tylko z jednego funduszu europejskiego;

projekty, które mające szansę uzyskać wsparcie ze środków Funduszu Spójności nie muszą być opłacalne finansowe bez subwencji ze źródeł publicznych. Jednakże wraz

z subwencjami wskaźniki finansowe (IRR i NPV) dla inwestora powinny przekroczyć próg opłacalności, co jest warunkiem koniecznym, aby przedsięwzięcie mogło być zrealizowane;

należy wykazać płynność finansowa projektu w okresie eksploatacji albo udokumentować, że inwestor będzie w stanie sfinansować deficyty przepływów pieniężnych, jeżeli się pojawią;

zbyt wysoka rentowność finansowa przedsięwzięcia z punktu widzenia inwestora może powodować odmowę lub zmniejszenie subwencji z Funduszu Spójności, gdyż jest to rozumiane jako, że projekt może być sfinansowany ze źródeł komercyjnych;

w każdym przypadku będzie analizowana zdolność przedsięwzięcia do generowania przychodów;

źródłem przychodów w gminnej infrastrukturze ochrony środowiska są opłaty ponoszone przez użytkowników (gospodarstwa domowe, podmioty gospodarcze);

w projektach, które generują dochód, wskaźnik pomocy z Funduszu będzie niższy niż 80-85% wartości (kosztów kwalifikowanych) i ustalany indywidualnie dla każdego projektu przez Komisję Europejską, z uwzględnieniem szacowanego dochodu netto;

udział środków pochodzących z Funduszu Spójności w finansowaniu projektów może osiągnąć do 85% udziału funduszy publicznych;

dotatkowe finansowanie ze źródeł publicznych będzie dostępne formie dotacji i subwencjonowanych pożyczek z NFOŚiGW i WFOŚiGW. Część wydatków inwestycyjnych będzie musiało być zapewnione z zysków albo funduszy amortyzacyjnych przedsiębiorstw komunalnych;

domknięcie inwestycji może odbywać się dzięki środkom samorządowym (np. budżet gminy), środkom międzynarodowych instytucji finansowych np. (EBI, EBOR).

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF)

Zadania planowane w ramach tego funduszu określa opracowywany projekt Regionalnego Programu Operacyjnego dla funduszy strukturalnych na lata 2004-2006. Cele określone w Programie realizowane będą zarówno przez dofinansowanie bezpośrednie inwestycji ochrony środowiska w zakresie: gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przeciwpowodziowej, gospodarki odpadami i odnawialnych źródeł energii, jak i pośrednie, związane z edukacją ekologiczną i stosowaniem najlepszych dostępnych technologii.

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EAGGF)

Składa się z dwóch sekcji: Sekcji Gwarancji, która finansuje wspólną politykę rolną (zakupy interwencyjne produktów rolnych, dotacje bezpośrednie dla rolników) oraz Sekcji Orientacji, która wspiera przekształcenia w rolnictwie w poszczególnych państwach UE i jest instrumentem polityki strukturalnej. W ramach Sekcji Orientacji EAGGF realizuje się następujące zadania:

- rozwój i modernizacja terenów wiejskich
- wspieranie inicjatyw służących zmianom struktury zawodowej na wsi (w tym kształcenia zawodowego rolników i ich przekwalifikowania do innych zawodów)

- wspomaganie działań mających na celu zwiększenie konkurencyjności produktów rolnych
- restrukturyzacja oraz dostosowanie potencjału produkcyjnego gospodarstw do wymogów rynku
- pomoc przy osiedlaniu się młodych rolników
- wspieranie rozwoju ruchu turystycznego i rzemiosła
- rozwój i eksploatacja terenów leśnych
- inwestycje w ochronę środowiska

Fundacje.

Ważną fundacją, wspomagającą realizację Programu jest EkoFundusz, zwłaszcza w dziedzinie: ochrony przyrody, dofinansowania i transferu najlepszych dostępnych technologii, stymulowania rozwoju polskiego przemysłu.

Będą z niego dofinansowywane przedsięwzięcia w dziedzinie ochrony środowiska, które mają istotne znaczenie dla regionu oraz jednocześnie wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową w skali europejskiej, a nawet światowej.

Wsparcie finansowe w formie bezzwrotnych dotacji udzielane będą jedynie na projekty bezpośrednio związane z ochroną środowiska (w fazie implementacyjnej), a w dziedzinie ochrony przyrody również projekty nieinwestycyjne.

Dotacje EkoFunduszu nie mogą być przyznawane na przedsięwzięcia, które kwalifikują się do otrzymania dofinansowania w ramach programów pomocowych Unii Europejskiej. Dotacje na projekty innowacyjne (pierwsze zastosowanie nowej technologii lub projekty stwarzające warunki do jej wprowadzenia na polski rynek) wynoszą dla:

- przedsiębiorców 50%,
- samorządów w zależności od dochodu ogółem na mieszkańca od 40%-70%,
- instytucji charytatywnych, wyznaniowych, społecznych organizacji ekologicznych, dyrekcji parków narodowych i krajobrazowych itp. do 70%.

Dotacja do projektów technicznych dla:

- przedsiębiorców: projekty niekomercyjne do 40%, komercyjne do 20%,
- samorządów, w zależności od dochodu ogółem na mieszkańca: dla projektów niekomercyjnych od 30%-60%, dla projektów komercyjnych 10%-40%,

- instytucji charytatywnych, wyznaniowych, społecznych organizacji ekologicznych, dyrekcji parków narodowych i krajobrazowych itp.: dla projektów niekomercyjnych do 50%, dla projektów komercyjnych do 30%.

Dotacje dla projektów przyrodniczych nie mogą przekraczać 80% wartości projektu.

EkoFundusz może wspierać zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak też w fazie realizacji, jeżeli ich zaawansowanie nie przekracza 60% w dniu złożenia wniosku do EkoFunduszu.

10.3. Terminy, koszty i źródła finansowania programu ochrony środowiska dla Gminy Baranów Sandomierski

Tabele nr 13 i 14 przedstawia terminy, koszty i źródła finansowania programu ochrony środowiska dla Gminy Baranów Sandomierski. Zachowano układ zawarty w powiatowym programie, dla zachowania logicznej spójności. Wykreślono te pozycje, które nie są zawarte w programie gminnym, oraz dodano nowe, istotne z punktu widzenia gminy.

W tabeli podano szacunkowe koszty przedsięwzięć kierowanych przez gminę oraz odniesienie do celów zawartych w punkcie 7.2.

Wnioski z analizy oddziaływania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Baranów Sandomierski na środowisko

Opracowany Program Ochrony Środowiska jest dokumentem określającym zakres działań w kierunku ochrony środowiska w gminie Baranów Sandomierski. Wskazane cele i działania mają doprowadzić do utrzymania stanu istniejącego oraz dążenia do rozwoju środowiska w gminie.

Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Opracowanie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Baranów Sandomierski jest wypełnieniem obowiązków nałożonych przez obecne przepisy prawa z zakresu ochrony środowiska. Wykonanie założeń określonych w niniejszym programie ma na celu co najmniej utrzymanie jakości środowiska w tych elementach, gdzie antropopresja jest niewielka oraz poprawę jakości środowiska w elementach, gdzie antropopresja dokonała negatywnych przeobrażeń.

Program przedstawia zadania, które mają być zrealizowane przez odpowiednie organy w określonym zakresie czasowym (patrz harmonogram zadań), koszty realizacji tych zadań, oraz przedstawia możliwe do uzyskania źródła finansowania.

Tabela Nr 13 . Wykaz zadań i działań ekologicznych na terenie gminy (w układzie zaproponowanym w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska)

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji w latach	Jednostka odpowiedzialna	Jednostka współpracująca	Szacunkowe koszty realizacji w tys. PLN do 2015 r.	Źródła finansowania	Podział zadań
ZADANIA OGÓLNE							
1.	Opracowanie MPZP z uwzględnieniem wymagań dotyczących ochrony środowiska, w szczególności: lokalizacji obiektów infrastruktury ochrony środowiska, zagadnień istniejących i potencjalnych obiektów niebezpiecznych, obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych, obszary ograniczonego użytkowania nie spełniające wymagań w zakresie jakości środowiska, obszarów zalesień i zadrzewień, wykorzystania lokalnego potencjału w zakresie zaopatrzenia w energię i surowce, zwłaszcza odnawialne oraz pochodzące z odzysku	sukcesywnie	Burmistrz i Rada Miasta i Gminy	Wojewoda, Starosta, Zarząd Województwa Podkarpackiego	ceny MPZP ustalone w drodze przetargów	środki własne	
OBSZAR STRATEGICZNY NR 1: OCHRONA I POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA							
Ochrona wód i poprawa ich jakości – cel strategiczny Nr 1/1							
1.	Wyznaczenie wód wrażliwych na zanieczyszczenia azotu i do 2 lat opracowanie dla tych obszarów programów działań na rzecz ograniczenia splotu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych	sukcesywnie do 2010	Dyrektor RZGW Kraków	-	w ramach działalności statutowej	budżet państwa	K
3.	Gospodarka ściekowa						
	a) budowa kanalizacji sanitarnej w Dąbrowicy	2004	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	2.108,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOSiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
	b) rozbudowa kanalizacji w Baranowie Sandomierskim	2004-2005	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	690,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOSiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
	c) budowa kolektora tranzytowego Skopanie – Osiedle – Baranów Sandomierski	2005	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	1.690,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOSiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G

d) modernizacja oczyszczalni ścieków w Baranowie Sandomierskim	2006	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	3.500,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
e) budowa kanalizacji sanitarnej w Baranowie Sandomierskim	2006-2008	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	4.858,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
f) rozbudowa oczyszczalni ścieków w Baranowie Sandomierskim	2007-2008	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	1.800,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
g) budowa kanalizacji w Skopaniu Wsi	2008-2009	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	1.839,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
h) budowa kanalizacji w Siedleszczanach	2006-2008	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	709,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
i) budowa kanalizacji w Dymitrowie Małym	2006-2008	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	913,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
j) budowa kanalizacji w Dymitrowie Dużym	2011	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	1.058,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
k) budowa kanalizacji w Durdach	2012	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	1.696,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
l) budowa kolektora tranzytowego w Knapach	2009	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i	354,00	środki własne, fundusze strukturalne	G

				przedsiębiorstwa komunalne		UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	
	ł) rozbudowa oczyszczalni w Dąbrowicy	2006	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	530,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
	m) budowa kanalizacji sanitarnej w Ślęzakach	2007-2009	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	3.915,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
	n) budowa kanalizacji w Kaczakach	2010-2012	samorząd gminny	służby planistyczne, zakłady i przedsiębiorstwa komunalne	2.497,00	środki własne, fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe	G
	o) zakup przyczep asenizacyjnych	2006	Samorząd gminny	GZUP	20.00	Środki własne	G
	p) budowa i modernizacja płyt obornikowych, zbiorników na gnojówkę i gnojowicę	2007-2010	Właściciele posesji	Organ Nadzoru Budowlanego	Brak danych	Środki własne, Środki pomocowe	G
Kształtowanie stosunków wodnych – cel strategiczny Nr 2/1							
1.	Realizacja programu „małej retencji dla województwa podkarpackiego na lata 2000-2015” (zgodnie z tabelą Nr 2)	sukcesywnie	PZMiUW w Rzeszowie	samorządy gminne, samorząd województwa	5.849,00	budżet państwa, fundusze strukturalne, budżety gmin, WFOŚiGW	K
2.	Regulacja, modernizacja i remont koryt rzek i po-toków (zgodnie z tabelą Nr 2)	sukcesywnie	PZMiUW w Rzeszowie	samorządy gminne, samorząd województwa	25.500,00	budżet państwa, fundusze strukturalne, budżety gmin, WFOŚiGW	K
3.	Regulacja, modernizacja i remont wałów przeciwpowodziowych (zgodnie z tabelą Nr 2)	sukcesywnie	PZMiUW w Rzeszowie	samorządy gminne, samorząd województwa	124.720,00	budżet państwa, fundusze strukturalne, budżety gmin, WFOŚiGW	K
4.	Konserwacja urządzeń melioracyjnych (zgodnie z tabelą Nr 2)	sukcesywnie	PZMiUW w Rzeszowie	samorządy gminne, samorząd województwa	brak danych	-	K
5.	Wykonanie umocnień brzegów rzek (zgodnie z tabelą Nr 2)	sukcesywnie	RZGW w Krakowie	-	brak danych	budżet państwa	K
6.	Przeciwdziałanie wkraczaniu zabudowy na tereny zalewowe poprzez stosowanie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach	sukcesywnie	samorząd gminny	służby planistyczne, inwestorzy	w ramach opracowywanych MPZP	środki własne gmin	G

	o warunkach zabudowy						
7.	Bieżąca konserwacja urządzeń melioracyjnych	stale	samorząd gminny	PZMiUW w Rzeszowie	50.00/r	Środki własne, Budżet państwa	G
Gospodarka odpadami – cel strategiczny Nr 3/1							
1.	Realizacja planów gospodarki odpadami: wojewódzkiego, powiatowego i gminnego	2015	zarządy gmin	zarządy: województwa i powiatu, podmioty gospodarcze	zgodnie z planami gospodarki odpadami	-	P K G
Ochrona przed hałasem – cel strategiczny Nr 4/1							
1.	Przebudowa drogi gminnej przywałowej relacji Baranów Sandomierski – Dymitrów Duży	2005	Samorząd gminny	wojewoda	550.00	Środki własne, Budżet państwa, Środki strukturalne UE	G
2.	Modernizacja ul. Borowej w Woli Baranowskiej	2005	Samorząd gminny	wojewoda	210.00	Środki własne, Budżet państwa, Środki strukturalne UE	G
3.	Modernizacja nawierzchni drogi gminnej nr 100019 w uchorzowie	2005	Samorząd gminny	wojewoda	570.00	Środki własne, Budżet państwa, Środki strukturalne UE	G
4.	Budowa drogi w ramach tworzenia infrastruktury „Małego Parku Przemysłowego” w Knapach	2006	Samorząd gminny	wojewoda	600.00	Środki własne, Budżet państwa, Środki strukturalne UE	G
5.	Modernizacja drogi gminnej nr 100053 relacji Knapy-Ślężaki	2006	Samorząd gminny	wojewoda	300.00	Środki własne, Budżet państwa, Środki strukturalne UE	G
6.	Modernizacja drogi na osiedlu „Zachód” w Skopaniu Osiedle	2006	Samorząd gminny	wojewoda	180.00	Środki własne, Budżet państwa, Środki strukturalne UE	G
7.	Modernizacja drogi gminnej „Chojaczki” w Kaczakach	2006	Samorząd gminny	wojewoda	650.00	Środki własne, Budżet państwa, Środki strukturalne UE	G
8.	Modernizacja drogi gminnej „Załanie” w Skopaniu	2006	Samorząd gminny	wojewoda	200.00	Środki własne, Budżet państwa, Środki strukturalne UE	G
9.	Modernizacja ul. Kościuszki w Baranowie Sandomierskim	2005	Samorząd gminny	wojewoda	320.00	Środki własne, Budżet państwa, Środki strukturalne UE	G

10.	Modernizacja drogi gminnej nr 100086 „Bania” w Durdach	2006	Samorząd gminny	wojewoda	380.00	Środki własne, Budżet państwa, Środki strukturalne UE	G
Ochrona przed polami elektromagnetycznymi – cel strategiczny Nr 5/1							
1.	Właściwa lokalizacja obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	praca ciągła	samorząd gminny	podmioty gospodarcze, wojewoda, PIS Tarnobrzeg, starosta, służby planistyczne	w ramach MPZP	środki własne gmin i województwa	K G
Ograniczenie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu – cel strategiczny Nr 6/1							
1.	Modernizacja lub wymiana istniejących źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowoczesne kotły opalane paliwem gazowym, ciekłym lub biomasą, wyposażone w automatyczną regulację procesów spalania podnoszącą wydajność cieplną źródła, w tym modernizacja kotłowni węglowych i sieci ciepłowniczej – koszty w ramach powiatu	2004-2011	zarządcy obiektów, podmioty gospodarcze	samorządy gminne	8100,0	środki własne, fundusze strukturalne, fundusze celowe, fundacje	K G
a)	Modernizacja źródła ciepła w budynku przedszkola, szkoły podst. I gimnazjum w Skopaniu	2006-2006	zarządca obiektu	samorząd gminny	Brak danych	środki własne, WFOŚiGW	G
b)	modernizacja kotłowni w Dymitrowie Dużym	2005	zarządca obiektu	samorząd gminny	4,0	środki własne, WFOŚiGW	G
c)	Termomodernizacja budynków oświatowych w Baranowie Sandomierskim, Skopaniu i Woli Baranowskiej	2007-2010	zarządca obiektu	samorząd gminny	150,00	środki własne, WFOŚiGW	G
Przeciwdziałania poważnym awariom – cel strategiczny Nr 7/1							
1.	Usuwanie skutków powodzi na rzekach i potokach (gm. Baranów Sandomierski, Gorzyce, Grębów)	sukcesywnie	PZMiUW, RZGW	samorządy gminne	brak danych	fundusze pomocowe, fundacje, środki własne, środki budżetowe	K G
Ochrona przyrody, krajobrazu, bioróżnorodności – cel strategiczny Nr 8/1							
1.	Bieżąca ochrona walorów przyrodniczych tj. istniejących form ochrony przyrody	praca ciągła	jednostki organizacyjne zgodnie z kompetencjami	-	zgodnie z budżetem jednostek organizacyjnych	budżet województwa, środki własne	K
2.	Konserwacja pomników przyrody	sukcesywnie na wniosek właścicieli i zarządców obiektów	Wojewoda, właściciele i zarządcy obiektów	-	brak danych	budżet województwa, WFOŚiGW, PFOŚiGW, gminne fundusze celowe	K
3.	Opracowania dokumentacyjne dla projektowanych rezerwatów (w tym plany ochrony, dokumentacje wstępne)	2015	Wojewoda	-	85,00	budżet państwa, WFOŚiGW	K
4.	Wdrażanie Sieci Natura 2000	2015	Minister Środowiska	Wojewoda, jednostki samorządu terytorialnego	nakłady trudne do oszacowania na obecnym etapie zaawansowania prac	budżet państwa	K
5.	Ochrona, rewaloryzacja istniejących terenów zieleni i zadrzewień i tworzenie nowych na terenach zabudowanych	praca ciągła	samorządy gmin	służby konserwatora zabytków, planistyczne,	brak danych	środki własne, fundusze celowe	G

				wyspecjalizowane jednostki konserwacji terenów zieleni			
6.	Utworzenie użytków ekologicznych	2007-2015	Samorząd gminny	Nadleśnictwo Buda Stalowska	Brak danych	środki własne, budżet państwa	G
OBSZAR STRATEGICZNY NR 2: RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA							
Ochrona kopalni i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych – cel strategiczny Nr 1/2							
1.	Kontrola wypełniania obowiązku rekultywacji terenów po wydobywaniu surowców pospolitych	praca ciągła	podmioty posiadające koncesje	Starosta	bez nakładów	-	P
2.	Poszukiwanie i dokumentowanie nowych złóż	praca ciągła	podmioty posiadające koncesje	Starosta	brak danych	środki przedsiębiorstw	K
3.	Bieżąca rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i terenów zdegradowanych w gminie Baranów Sandomierski	praca ciągła	podmioty posiadające koncesje	Starosta	brak danych	środki własne przedsiębiorstw w posiadających koncesje	K
Rozwój energetyki odnawialnej – cel strategiczny Nr 2/2							
1.	Budowa instalacji do wykorzystania odnawialnych źródeł energii	praca ciągła	podmioty gospodarcze, samorządy gminne	samorządy gmin, samorząd wojewódzki, Starosta, Wojewoda	brak danych	środki własne inwestorów, fundusze celowe, fundusze strukturalne	K
Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb oraz rozwój rolnictwa ekologicznego – cel strategiczny Nr 3/2							
1.	Prowadzenie rejestru dot. informacji o przekroczeniu standardu jakości gleb	praca ciągła	Starosta	-	w ramach działalności statutowej	-	P
2.	Podnoszenie poziomu wiedzy użytkowników gleb i gruntów	Praca ciągła	Samorząd gminny	Starosta wojewoda ośrodki naukowe	50.00	Środki własne GFOŚiGW PFOŚiGW Środki pozabudżetowe	G
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów i regulacja lesistości – cel strategiczny Nr 4/2							
1.	Przygotowanie podstaw do zalesień – weryfikacja klasyfikacji gruntów oraz uregulowanie spraw związanych z wykorzystaniem powierzchni leśnych w ewidencji gruntów (formalne przekwalifikowanie gruntów rolnych na leśne)	sukcesywnie	Starosta	Wojewoda, Zarząd Województwa, służby geodezyjne, właściciele gruntów, samorządy gminne	w ramach działalności statutowej	budżet państwa	P
2.	Wdrażanie krajowego i wojewódzkiego programu zwiększenia lesistości – regulacja lesistości	2015	nadleśnictwa	Starosta, Wojewoda, samorządy gminne	brak danych	budżet państwa	K
3.	Ochrona bioróżnorodności w lasach (zachowanie i zwiększanie)	praca ciągła	nadleśnictwa	służby ochrony środowiska	brak danych	środki własne nadleśnictw, EKO Fundusz	K
4.	Nadzór i kontrola prac zalesieniowych gruntów przeznaczonych do zalesienia oraz zalesianie gruntów porolnych	praca ciągła	nadleśnictwa	Starosta, samorząd województwa	brak danych	WFOŚiGW, środki własne	K
5.	Ochrona i pielęgnacja zasobów leśnych	praca ciągła	nadleśnictwa	-	brak danych	środki własne	K
6.	Przygotowanie podstaw do rozszerzania zalesień, w tym lokalizacja zalesień w MPZP	2007	Zarząd Województwa, samorządy gminy	Starosta, służby geodezyjne, właściciele gruntów, służby planistyczne	-	środki własne, fundusze strukturalne, fundusze celowe	G K

7.	Zalesianie gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa, w tym opracowywanie MPZP	praca ciągła	samorządy gminy	właściciele gruntów, służby planistyczne, Wojewoda, Starosta,	brak danych	środki własne inwestorów, fundusze celowe, fundusze strukturalne	G
a)	Zalesienie ok. 522 ha gruntów w gm. Baranów Sandomierski	do 2015	samorząd gminny	Starosta, nadleśnictwa	3132,00	środki własne	P G
OBSZAR STRATEGICZNY NR 3: EDUKACJA EKOLOGICZNA, DOSTĘP DO INFORMACJI, POSZEZANIE DIALOGU SPOŁECZNEGO							
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu oraz poprawa komunikacji społecznej w zakresie środowiska – cel strategiczny Nr 1/3							
1.	Wspomaganie: a) edukacji ekologicznej w szkołach, a także w zakresie kształtowania właściwych postaw konsumentów, zagrożeń środowiska i zdrowia ludzi prowadzonej przez lokalne organizacje pozarządowe i grupy obywatelskie; b) działalności wydawniczej, produkcji filmów i innych materiałów o walorach edukacyjnych	praca ciągła	samorząd powiatowy	samorząd wojewódzki, organizacje pozarządowe, grupy obywatelskie, szkoły, kuratorium	w ramach możliwości finansowych	środki własne, środki budżetowe, fundusze celowe, fundusze strukturalne	P
2.	Propagowanie idei zrównoważonego rozwoju i upowszechnianie informacji o podejmowanych działaniach, akcjach, kampaniach na rzecz aktywnej ochrony środowiska w powiecie	sukcesywnie	Starosta	samorządy gminne, podmioty gospodarcze, media informacyjne	w ramach możliwości finansowych	środki własne, fundusze celowe,	P
3.	Edukacja ekologiczna i rozwój zagospodarowania edukacyjnego i turystycznego obszarów leśnych (ścieżki dydaktyczne, szlaki turystyczne, tablice informacyjne)	2015	nadleśnictwa	-	brak danych	środki własne, WFOŚiGW, EKO Fundusz	K
OBSZAR STRATEGICZNY NR 4: WSPÓLPRACA Z SĄSIEDNIMI POWIATAMI							
Współpraca w działaniach na rzecz ochrony środowiska – cel strategiczny Nr 1/4							
1.	Wymiana informacji o stanie środowiska i działania na rzecz jego poprawy pomiędzy sąsiednimi gminami	praca ciągła	Burmistrz	-	w ramach działalności statutowej	-	G
<p>Oznaczenia w tabeli: P – zadania własne powiatu; K – zadania koordynowane; G – zadania własne gmin; KW PSP – Komendant Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej; KM PSP - Komendant Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej; MPZP – Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego; WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska; RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie; PZMiUW – Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie, NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; PFOŚiGW – Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; PIS – Państwowy Inspektor Sanitarny;</p>							

Tabela Nr14. Zamierzenia inwestycyjne w zakresie kształtowania stosunków wodnych na terenie Gminy Baranów Sandomierski.

Lp.	Zamierzenie inwestycyjne	Zakres rzeczowy	Lokalizacja inwestycji	Przewidywane nakłady na realizację w tys. zł			Źródła finansowania	Uwagi
				2004-2006	2007-2010	2011-2015		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Zamierzenia Podkarpackiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie								
1.	Program Małej Retencji Wodnej	20,82 ha		-	3151,00	2698,00		3301 tys. zł po 2015 r.
a)	Dymitrów Duży – budowa zbiornika	2,0 ha	Dymitrów Duży gm. Baranów Sandomierski	-	300,00	-	budżet państwa ERDF	

	retencyjnego							
b)	Gaj – Wola Baranowska – budowa zbiornika retencyjnego	3,8 ha	Wola Baranowska gm. Baranów Sandomierski	-	2134,00	-	budżet państwa ERDF	
c)	Gręboszów – budowa zbiornika retencyjnego	3,0 ha	Gręboszów gm. Baranów Sandomierski	-	400,00	-	budżet państwa ERDF	
2.	Program Inwestycji Melioracyjnych – budowa, modernizacja i remont wałów przeciwpowodziowych	89,13		44.900,00	79.820,00	-		
a)	Babulówka I - obustronna modernizacja obwałowań rzeki w km: L 0+070 – 2+200 P 0+000 – 2+000	4,13 km	Baranów Sandomierski	6.000,00	-	-	budżet państwa ERDF	
b)	Trześniówka III - obustronna modernizacja obwałowań rzeki w km: L 30+000 – 33+300 i 0+000 – 3+000 P 30+000 – 33+250 i 0+000 – 3+000	12,55 km	Durdy gm. Baranów Sandomierski	-	18.825,00	-	budżet państwa ERDF	
c)	Dymitrowsko-Młodochowski - obustronna modernizacja obwałowań rzeki w km: L 0+000 – 0+855 P 0+000 – 0+520	1,38 km	Dymitrów Duży gm. Baranów Sandomierski	-	2.055,00	-	budżet państwa ERDF	
d)	Siedleszczany – modernizacja przepompowni		Siedleszczany gm. Baranów Sandomierski	-	750,00	-	budżet państwa ERDF	
3.	Konserwacja urządzeń melioracyjnych	-	-	-	-	-	-	wykonywane corocznie w ograniczonym zakresie
Zamierzenia Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie								
1.	Wykonanie umocnień brzegów rzek	16,81		brak danych	brak danych	brak danych		w miarę posiadanych środków finansowych
a)	rz. Wisła – umocnienie brzegów w km: 239+170 – 240+910	1,74 km	Dymitrów gm. Baranów Sandomierski	brak danych	-	-	budżet państwa	w miarę posiadanych środków finansowych
b)	rz. Wisła – umocnienie brzegów w km: 238+400 – 239+170	0,77 km	Dymitrów gm. Baranów Sandomierski	-	-	brak danych	budżet państwa	w miarę posiadanych środków finansowych
c)	rz. Wisła – umocnienie brzegów w km: 241+000 – 247+000	6,0 km	Baranów Sandomierski	-	-	brak danych	budżet państwa	w miarę posiadanych środków finansowych
Oznaczenia do tabeli: ERDF – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (fundusz strukturalny)								

Tabela Nr 15. Mierniki realizacji celów strategicznych.

Cel strategiczny	Miernik
Cel strategiczny Nr 1/1. Ochrona wód i poprawa jakości.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wskaźnik jakości wód powierzchniowych. 2. Ilość ścieków komunalnych [m³/mieszkańca]. 3. Odsetek mieszkańców, z których domów ścieki kierowane są poprzez kanalizacje sanitarną do oczyszczalni ścieków (liczba mieszkańców domów podłączonych do kanalizacji w stosunku do liczby ogólnej). 4. Procent skanalizowania terenu gminy [%]. 5. Wskaźnik skanalizowania gminy = 1000 x długość sieci kan./liczby mieszkańców gminy. 6. Zużycie wody do celów konsumpcyjnych na mieszkańca [m³/mieszkańca/rok]. 7. Długość sieci wodociągowej [km]. 8. Procent zwodociągowania gminy [%].
Cel strategiczny Nr 2/1. Kształtowanie stosunków wodnych, zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego oraz utrzymanie zasobów na poziom równowagi biologicznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wybudowanych zbiorników małej retencji. 2. Wskaźnik powierzchni zbiorników małej retencji do powierzchni gminy. 3. Długość wybudowanych i zmodernizowanych obwałowań [km].
Cel strategiczny Nr 1/3. Gospodarka odpadami.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilość wytworzonych odpadów [Mg/1 mieszkańca/rok]. 2. Ilość odpadów komunalnych [m³/1 mieszkańca/rok]. 3. Ilość odpadów niebezpiecznych [Mg/1 mieszkańca/rok]. 4. Ilość odpadów segregowanych, w tym makulatury, szkła, tworzyw sztucznych [Mg/1 mieszkańca/rok]. 5. Liczba mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów. 6. Liczba pojemników do zbiórki odpadów niebezpiecznych. 7. Ilość surowców wtórnych odzyskanych: makulatury [Mg/1 mieszkańca/rok], tworzyw sztucznych [Mg/1 mieszkańca/rok], szkła [Mg/1 mieszkańca/rok], metali [Mg/1 mieszkańca/rok]. 8. Liczba, procent i rodzaj odpadów nieszkodliwianych na terenie gminy.
Cel strategiczny Nr 4/1. Ochrona przed hałasem.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uciążliwości akustyczne [% powierzchni gminy]. 2. % ludności narażonej na ponadnormatywny hałas.
Cel strategiczny Nr 5/1. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poziom promieniowania elektromagnetycznego.
Cel strategiczny Nr 6/1. Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wskaźnik emisji gazów do atmosfery (SO₂, NO₂, CO₂). 2. Wskaźnik pyłów do atmosfery. 3. Wielkość [Mg] ograniczenia emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza. 4. Ilość zmodernizowanych kotłowni komunalnych i przemysłowych.
Cel strategiczny Nr 7/1. Przeciwdziałanie poważnym awariom.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba stwierdzonych wypadków z udziałem substancji niebezpiecznych. 2. Liczba stwierdzonych nieprawidłowości w przewozie towarów niebezpiecznych oraz kontroli przewozu materiałów niebezpiecznych 3. Liczba parkingów i zjazdów dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne. 4. Liczba wydanych zezwoleń na transport, odpadów niebezpiecznych.
Cel strategiczny Nr 8/1. Ochrona przyrody i krajobrazu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia gminy objęta różnorodnymi formami ochrony [%, ha]. 2. Powierzchnia terenów gminy objęta siecią Natura 2000 [%]. 3. Ilość ustanowionych nowych pomników przyrody.

<p>Cel strategiczny Nr 1/2. Ochrona kopalni i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba i wielkość zasobów udokumentowanych, nowych złóż kopalni. 2. Wielkość [Mg] zasobów wykorzystanych surowców towarzyszących. 3. Liczba przedsięwzięć wykorzystujących substytuty kopalni. 4. Spadek ilości terenów zdegradowanych, poeksploatacyjnych w stosunku do ogólnej powierzchni gminy [%]. 5. Powierzchnia [ha] oraz procent w stosunku do ogólnej powierzchni terenów posiarkowych, przekazanych do użytkowania po zreultywowaniu.
<p>Cel strategiczny Nr 2/2. Rozwój energetyki odnawialnej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wielkość produkcji energii ze źródeł odnawialnych (liczba instalacji, wielkości produkcji, procent dostarczanej energii w gminie z wykorzystaniem energii wodnej, wiatrowej, słonecznej, z biomasy, z biogazu).
<p>Cel strategiczny Nr 3/2. Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb oraz rozwój rolnictwa ekologicznego</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wskaźnik gruntów wymagających rekultywacji w ogólnej powierzchni gminy [%]. 2. Powierzchnia terenów zreultywowanych [ha]. 3. Liczba gospodarstw rolnych, produkujących żywność metodami ekologicznymi (z certyfikatem).
<p>Cel strategiczny Nr 4/2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów oraz regulacja lesistości.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wskaźnik lesistości. 2. Wielkość powierzchni lasów ochronnych. 3. Udział lasów gospodarczych w całej powierzchni lasów.
<p>Cel strategiczny Nr 1/3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu oraz poprawa komunikacji społecznej w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkolnych kół ekologicznych. 2. Liczba ośrodków edukacji ekologicznej. 3. Liczba zrealizowanych projektów na rzecz środowiska. 4. Procent mieszkańców objętych edukacją ekologiczną. 5. Liczba Sesji poświęconych tematyce ekologicznej.
<p>Cel strategiczny Nr 1/4. Współpraca w działaniach podejmowanych na rzecz poprawy stanu środowiska oraz ochrony i wykorzystania jego zasobów.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba spotkań, konferencji, warsztatów o treści ekologicznej. 2. Ilość efektywnych spotkań, porozumień dotyczących wymiany informacji w zakresie ograniczania oddziaływania zanieczyszczeń przeciwdziałania poważnym awariom oraz ochrony i racjonalnego wykorzystania przyrodniczych zasobów środowiska. 3. Liczba wspólnie opracowanych projektów ponadlokalnych.